

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

ԱՐՇՅԱՆ

ՅԵՎ

Լ. ԿԱՐԱՆԴՅԱՆ

ՄԱԹԵՄԱՏԻԿԱ

Ա. ՏԱՐԻ

ՊԵՏԶՐԱՏ 1 9 3 3 ՅԵՐԵՎԱՆ

ՈՒՍՄԱՆԱՀՐԱՏԲԱԺԻՆ

Ա. ՇԱՎԱՐՇՅԱՆ ՅԵՎ Լ. ՎԱՐԱՆԴՅԱՆ

511(07)
Ը

Մ Ա Թ Ե Մ Ա Տ Ի Կ Ա

ՈՒՍՄԱՆ Ա. ՏԱՐԻ

18773
A 22890

ՊԵՏՅՐԱՏ — ՌԻՍՄԱՆԿԱԶՐԱՏԲԱԺԻՆ
ՅԵՐԵՎԱՆ — 1933

[illegible]

ՄԻ ԵՋ ՈՒՍՈՒՅՁԻ ՀԱՄԱՐ

Մաթեմատիկայի այս դասագիրքը, կազմված է Լուսժոզկոմատի 1933 թ. համապատասխան ծրագրի նախագծի համաձայն, պահպանելով նյութերի նույն բաշխումն ու հաջորդականությունը, բայց մի քանի դեպքերից, չերբ մեթոդական նկատառումներով անհրաժեշտ է չեղել վերագրառվորի այս կամ այն նյութը:

Խոսատուներն այստեղ կենսագրվեն պոլիտեխնիկ բնույթ կրող մի շարք աշխատանքների, ինչպես առաջին տասնյակի, այնպես է հետագա զատրնթացում, կապված գանաղան կառուցողական ու չափումների վերաբերող գրադուանքների և աշխատանքային պրոցեսների հետ՝ զատարանում, աշխատանքի սենյակում, կամ գրասում:

Ա. խմբում, չերբ դեռ նոր է հիմք դրվում մաթեմատիկայի ուսուցման, անհրաժեշտ է մեծ տեղ տալ կոնկրետ, զննական աշխատանքներին: Այդ տեսակետից հաշիվը դիտողական նյութերով—լուցկիներով, տարրեր մեծության ձողիկներով, յոթու կամ ալլ ընդեղենի հատիկներով, ուրիշ հորմար առարկաներով, դասարանական համրիչով, թվարանական արկղով, իրական մետրական չափերով և այլն—վճռական նշանակութուն ունի մաթեմատիկական դիտելիքների և ունակութունների հիմնավոր չաբացման համար: Յեկակետը միշտ պետք է լինի կոնկրետը, առարկայականը, վորից հետո պետք է անցնել վերացականին:

Ուսուցման այս ընթացքն է պահպանված սույն գրքում, մանավանդ առաջին տասնյակում, վորտեղ չաբացանչուր թվի ուսուցումն սկսվում է նախնական մի գրուպով ալլալ նկարի րովանդակության շուրջը, ապա անցնում են կոնկրետ իրերով կառուցումներին ու հաշիվներին (լուցկիներով, ձողիկներով) և այնուհետև թվի գաղափարն ամբաստնում չերկմաների իրենց գծագրումներով: ալլ նպատակով ամեն մի թվանշանից հետո թերված քառակուսու կամ ուղղանկյան ձևով գծում են տետրերում և զբա մեջ նկարում ալլալան իր, վորքան ցույց է տալիս, տակը

գրված թիվը: Վորեւ թվի ուսուցման վերջին պրոցեսը լինելու չե վերացական հաշիվը, բանավոր ու գրավոր—թվային որինակներին ու խնդիրներին միջոցով:

Դասագրքում մի քանի տեղ դետեղված են x -ով վարժու-
թյուններ, որինակ՝ $18+x=26$, $36-x=24$, Այս արտահայտու-
թյունները պետք է կարդալ այսպես. «18 ին վճրքան ավելացնենք,
վոր ստացվի 26», «36-ից վճրքան հանենք, վոր մնա 24»: Վոչ մի
դետալում x -ը չպետք է անվանել «իքս». այդ տերմինը չի ըմբռնի
աշակերտը, պետք է ասել «անհայտ թիվ»: x -ով վարժու-
թյունները գրավոր լուծելիս հարկավոր է նախ բանավոր հաշվել և ան-
հայտ թիվը գտնելուց հետո ուղղակի նշանակել x -ի փոխարեն.
որինակ՝ $12-x=7$, $12-5=7$:

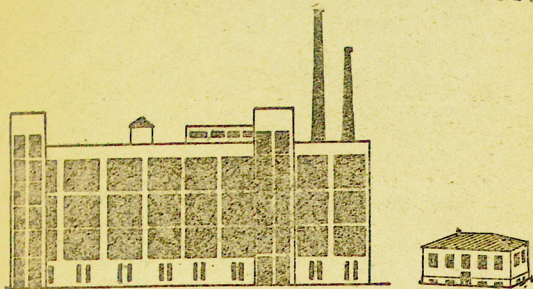
Միտրինակ վարժություններինց առաջանալիք ձանձրութից
խուսափելու համար գրքում դետեղված են մի շարք խաղեր, վո-
րոնք ավելի ևս նպաստելու չեն մաթեմատիկական ունակություն-
ների լուրացման:

Դասատուներն, իհարկե, չպետք է բավականանա բերված
խնդիրներով, կամ նույնությամբ գործադրեն այդ խնդիրները:
Նրանք իրենք էլ պետք է կազմեն խնդիրներ, թվական տվյալներ
ու նյութեր քաղելով չեքեխաների կյանքից և սոցիալիստական
շինարարությունից:

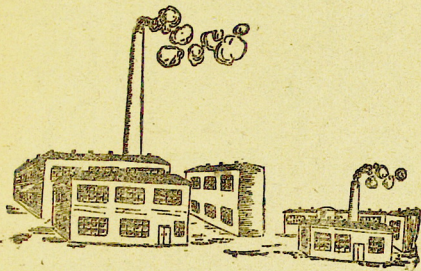
ԿԱԶՄՈՂՆԵՐ

Հունվար, 1933 թ.

ՍԿՋԲՆԱԿԱՆ ՀԱՍԿԱՑՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Մեծ—փոքր

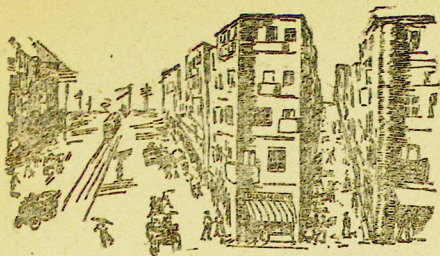
Բարձր—ցածր

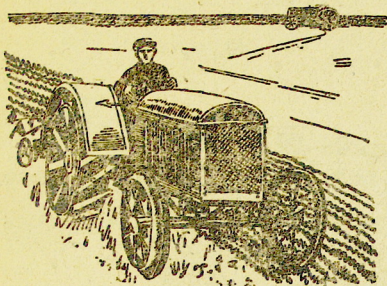
Յերկար—կարճ

Հասա—բարակ

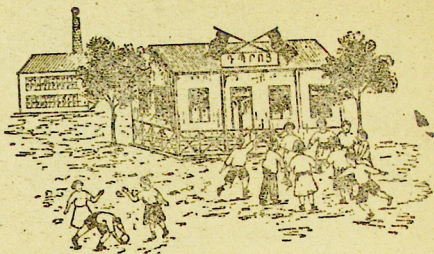
Հաս—նեղ

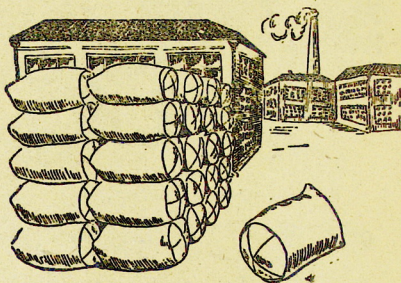
Հեռ.—մաքի

Մանձաղ—խորը

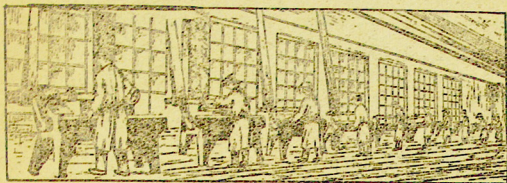
ፖሊ—ጊጠ

ጊጠ—ፖሊ

ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՍՆՅԱԿ

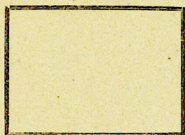
ՀԱՄԻՐՆԵՐ ՄԻՆՁԵԼ 10

Ս Ե Կ

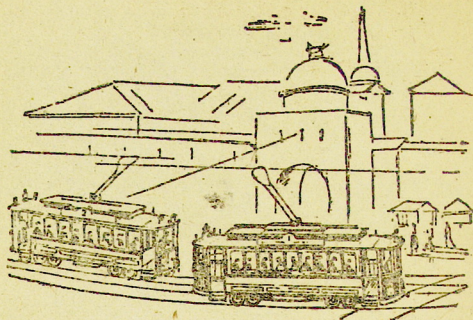
1 1

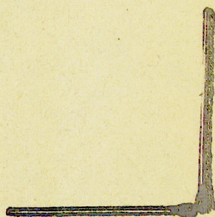
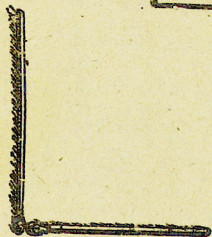
1

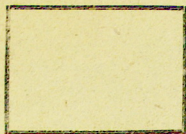

ՅԵՐԿՈՒ

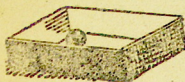

2 2

2

1

+

1

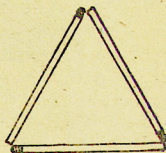
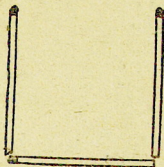
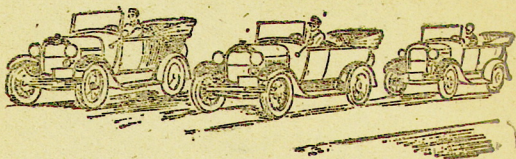
—

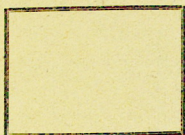
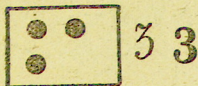
2

$$1 + 1 =$$

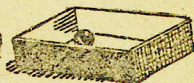
$$2 - 1 =$$

8 6 1 6 4

3

$$2 + 1 =$$

$$1 + 2 =$$

$$3 - 1 =$$

$$3 - 2 =$$

$$2 + 1 =$$

$$3 - 1 =$$

$$1 + 2 =$$

$$3 - 2 =$$

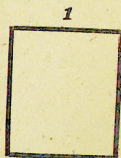
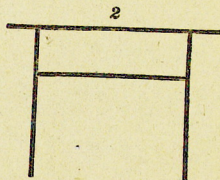
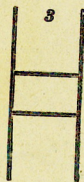
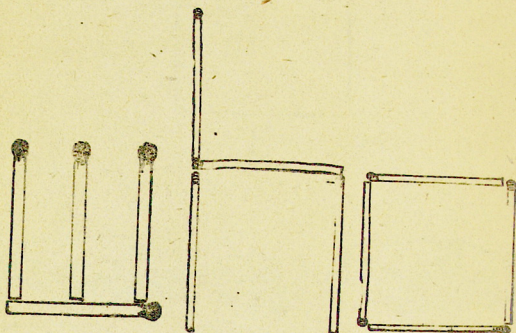
$$3 - 1 =$$

$$2 + 1 =$$

$$3 - 2 =$$

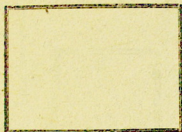
$$1 + 2 =$$

У П Р У

4 4

4

$3 + 1 =$

$1 + 3 =$

$2 + 2 =$

$1 + 3 =$

$3 - 1 =$

$4 - 2 =$

$4 - 1 =$

$4 - 1 =$

$2 + 1 =$

$4 - 3 =$

$4 - 3 =$

$1 + 2 =$

$3 + 1 =$

$2 + 2 =$

$3 - 2 =$

$4 - 2 =$

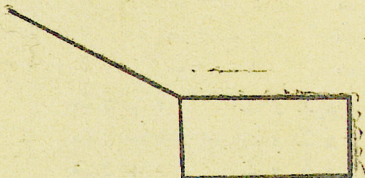
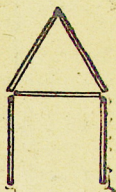
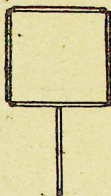
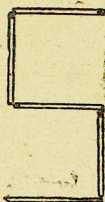
$1 + 3 =$

$1 + 3 =$

$4 - 3 =$

$4 - 2 =$

7 1 6 9

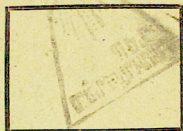
18543

18773 A 22890

5 5

5

$4 + 1 =$	$3 + 2 =$	$3 + 2 =$	$5 - 2 =$
$1 + 4 =$	$2 + 3 =$	$5 - 2 =$	$3 + 2 =$
$5 - 1 =$	$5 - 2 =$	$2 + 3 =$	$5 - 3 =$
$5 - 4 =$	$5 - 3 =$	$5 - 3 =$	$2 + 3 =$

$1 + 2 + 1 =$	$2 + 1 + 2 =$
$1 + 3 + 1 =$	$2 + 2 - 1 =$
$1 + 4 - 2 =$	$2 + 3 - 2 =$
$1 + 3 - 2 =$	$2 + 1 + 4 =$

$$4 - 2 + 3 =$$

$$5 - 4 + 3 =$$

$$4 - 1 + 2 =$$

$$4 - 3 + 4 =$$

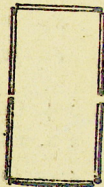
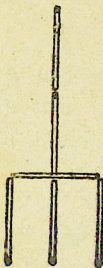
$$3 + 1 + 1 =$$

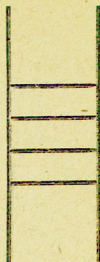
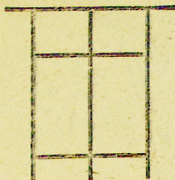
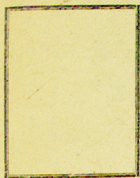
$$3 + 2 - 1 =$$

$$3 - 1 + 2 =$$

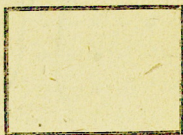
$$2 + 2 - 3 =$$

4 6 8

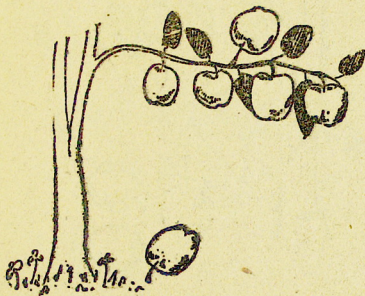

66

6

$$5 + 1 =$$

$$4 + 2 =$$

$$3 + 3 =$$

$$1 + 5 =$$

$$2 + 4 =$$

$$6 - 3 =$$

$$6 - 1 =$$

$$6 - 2 =$$

$$4 + 2 =$$

$$6 - 5 =$$

$$6 - 4 =$$

$$6 - 2 =$$

$$5 + 1 =$$

$$4 + 2 =$$

$$6 - 2 =$$

$$6 - 1 =$$

$$6 - 3 =$$

$$2 + 4 =$$

$$1 + 5 =$$

$$3 + 3 =$$

$$6 - 1 =$$

$$6 - 5 =$$

$$6 - 4 =$$

$$6 - 3 =$$

$$6 - 1 - 1 =$$

$$2 + 2 + 2 =$$

$$6 - 3 + 3 =$$

$$6 - 2 - 3 =$$

$$3 + 2 + 1 =$$

$$4 + 2 - 3 =$$

$$4 + 1 + 1 =$$

$$6 - 1 - 2 =$$

$$5 - 4 + 5 =$$

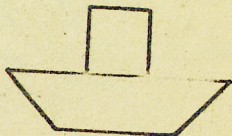
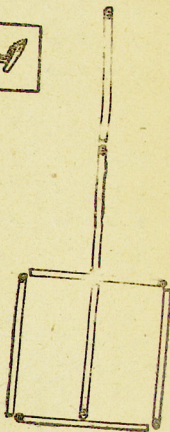
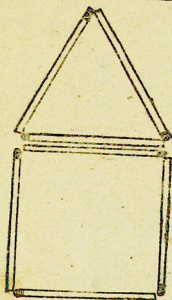
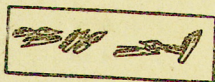
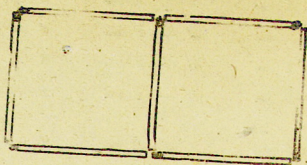
$$4 + 2 - 1 =$$

$$6 - 2 - 1 =$$

$$6 - 4 + 3 =$$

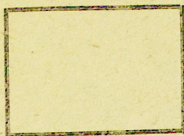
3 0 0

7 7

7

$$6 + 1 =$$

$$4 + 3 =$$

$$5 + 2 =$$

$$1 + 6 =$$

$$3 + 4 =$$

$$2 + 5 =$$

$$7 - 1 =$$

$$7 - 3 =$$

$$7 - 2 =$$

$$7 - 6 =$$

$$7 - 4 =$$

$$7 - 5 =$$

$$6 + 1 =$$

$$6 + 1 =$$

$$7 - 1 =$$

$$7 - 4 =$$

$$5 + 2 =$$

$$2 + 5 =$$

$$7 - 2 =$$

$$7 - 5 =$$

$$4 + 3 =$$

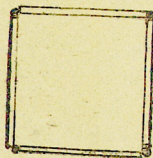
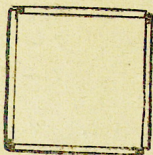
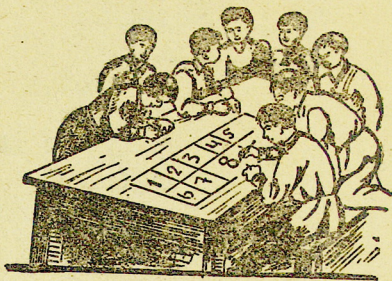
$$3 + 4 =$$

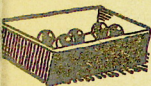
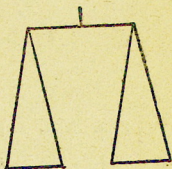
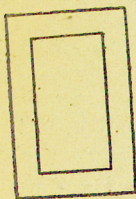
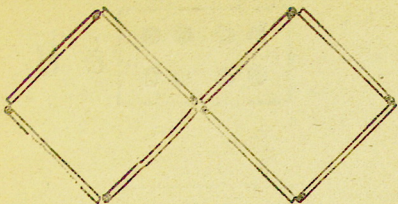
$$7 - 3 =$$

$$7 - 6 =$$

$$\begin{array}{lll}
 5 + 1 + 1 = & 5 + 2 - 4 = & 3 + 4 - 1 = \\
 4 + 1 + 2 = & 7 - 1 - 2 = & 2 + 5 - 1 = \\
 3 + 2 + 2 = & 6 - 3 + 3 = & 3 + 4 - 2 = \\
 5 - 2 + 4 = & 2 + 5 - 4 = & 6 - 4 + 5 =
 \end{array}$$

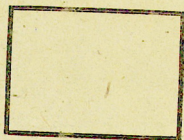
П Т Р

8 8

8

$7 + 1 =$	$6 + 2 =$	$5 + 3 =$	$4 + 4 =$
$1 + 7 =$	$2 + 6 =$	$3 + 5 =$	$8 - 4 =$
$8 - 1 =$	$8 - 2 =$	$8 - 3 =$	$4 + 4 =$
$8 - 7 =$	$8 - 6 =$	$8 - 5 =$	$8 - 4 =$

$7 + 1 =$	$6 + 2 =$	$5 + 3 =$
$8 - 1 =$	$8 - 2 =$	$8 - 3 =$
$1 + 7 =$	$2 + 6 =$	$3 + 5 =$
$8 - 7 =$	$8 - 6 =$	$8 - 4 =$

$$5 + 2 + 1 =$$

$$6 + 2 - 3 =$$

$$6 + 3 - 1 =$$

$$7 + 1 - 3 =$$

$$4 + 2 + 2 =$$

$$4 + 4 - 4 =$$

$$8 - 2 - 1 =$$

$$8 - 3 - 3 =$$

$$8 - 2 - 2 =$$

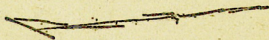
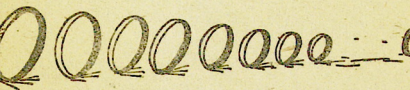
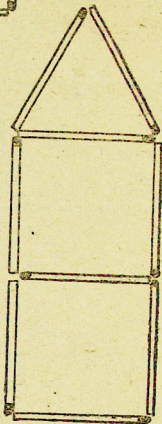
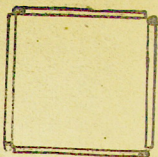
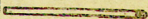
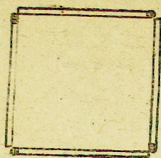
$$3 + 5 - 6 =$$

$$8 - 2 - 3 =$$

$$5 + 3 - 5 =$$

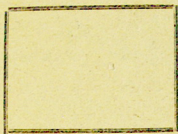
ト ン

9 9

9

$$8 + 1 =$$

$$1 + 8 =$$

$$9 - 1 =$$

$$9 - 8 =$$

$$7 + 2 =$$

$$2 + 7 =$$

$$9 - 2 =$$

$$9 - 7 =$$

$$6 + 3 =$$

$$3 + 6 =$$

$$9 - 3 =$$

$$9 - 6 =$$

$$5 + 4 =$$

$$4 + 5 =$$

$$9 - 4 =$$

$$9 - 5 =$$

$$3 + 1 =$$

$$7 + 2 =$$

$$5 + 3 =$$

$$5 + 4 =$$

$$9 - 1 =$$

$$9 - 2 =$$

$$9 - 3 =$$

$$9 - 4 =$$

$$1 + 8 =$$

$$2 + 7 =$$

$$3 + 6 =$$

$$4 + 5 =$$

$$9 - 8 =$$

$$9 - 7 =$$

$$9 - 6 =$$

$$9 - 5 =$$

$$6 + 3 =$$

$$9 - 2 =$$

$$7 + 1 =$$

$$9 - 3 =$$

$$5 + 4 =$$

$$9 - 4 =$$

$$3 + 1 =$$

$$2 + 7 =$$

$$2 + 7 =$$

$$9 - 6 =$$

$$9 - 8 =$$

$$9 - 5 =$$

$$3 + 6 =$$

$$9 - 7 =$$

$$5 + 4 =$$

$$1 + 8 =$$

$$9 - 2 - 1 =$$

$$4 + 5 - 6 =$$

$$2 + 4 + 3 =$$

$$5 + 1 + 3 =$$

$$8 - 4 + 5 =$$

$$8 - 5 + 4 =$$

$$3 + 3 + 3 =$$

$$4 + 4 + 1 =$$

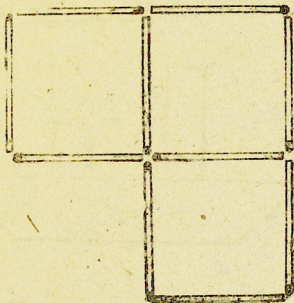
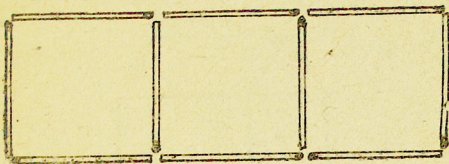
$$2 + 2 + 5 =$$

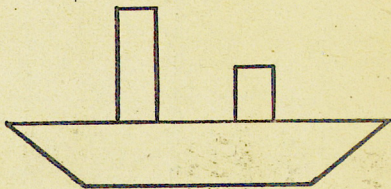
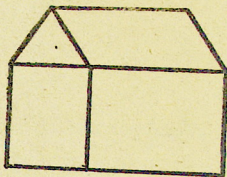
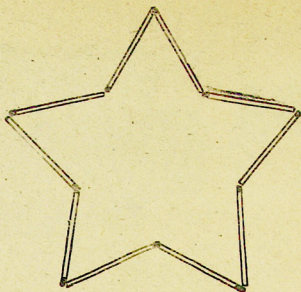
$$6 + 3 - 6 =$$

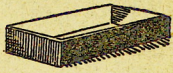
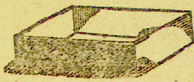
$$7 - 3 + 4 =$$

$$4 + 3 + 2 =$$

S U U

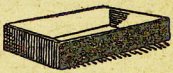
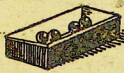

6

+

2

—

4

+

4

—

5

+

5

—

6

—

2

—

4

8

—

4

—

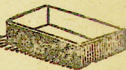
6

—

3

—

7

—

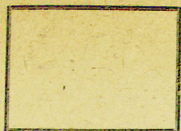

2

—

10 10

10

$$9 + 1 = \quad 8 + 2 = \quad 7 + 3 = \quad 6 + 4 =$$

$$1 + 9 = \quad 2 + 8 = \quad 3 + 7 = \quad 4 + 6 =$$

$$10 - 1 = \quad 10 - 2 = \quad 10 - 3 = \quad 10 - 4 =$$

$$10 - 9 = \quad 10 - 8 = \quad 10 - 7 = \quad 10 - 6 =$$

$$8 + 2 = \quad 7 + 3 = \quad 6 + 4 = \quad 5 + 5 =$$

$$10 - 2 = \quad 10 - 3 = \quad 10 - 4 = \quad 10 - 5 =$$

$$2 + 8 = \quad 3 + 7 = \quad 4 + 6 = \quad 1 + 9 =$$

$$10 - 8 = \quad 10 - 7 = \quad 10 - 6 = \quad 10 - 9 =$$

$$9 + 1 = \quad 10 - 1 = \quad 9 + 1 =$$

$$8 + 2 = \quad 10 - 2 = \quad 10 - 1 =$$

$$3 + 7 = \quad 10 - 3 = \quad 8 + 2 =$$

$$6 + 4 = \quad 10 - 4 = \quad 10 - 3 =$$

$$5 + 5 = \quad 10 - 5 = \quad 7 + 3 =$$

$4 + 6 =$

$10 - 6 =$

$10 - 3 =$

$3 + 7 =$

$10 - 7 =$

$6 + 4 =$

$2 + 8 =$

$10 - 8 =$

$10 - 4 =$

$1 + 9 =$

$10 - 9 =$

$9 - 5 =$

$10 - 4 + 3 =$

$6 + 2 + 2 =$

$3 + 4 + 3 =$

$7 - 2 + 4 =$

$8 - 3 + 4 =$

$9 - 4 + 2 =$

$4 + 4 + 2 =$

$6 + 4 - 3 =$

$7 - 3 - 1 =$

$5 - 4 + 3 =$

$7 + 3 - 1 =$

$8 + 2 - 4 =$

$7 - 2 + 2 =$

$3 + 5 - 1 =$

$8 - 7 + 9 =$

$6 + 3 - 4 =$

$9 - 7 + 4 =$

$2 + 7 - 6 =$

$5 + 4 - 6 =$

$10 - 6 - 2 =$

$5 + 5 - 4 =$

$2 + 6 - 5 =$

$1 + 8 - 5 =$

$10 - 3 - 6 =$

$2 + 2 + 2 + 2 + 2 =$

$10 - 2 - 2 - 2 - 2 =$

=

=

=

8 4 n u k k

=

5 4 n u k k

=

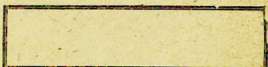
9 4 n u k k

=

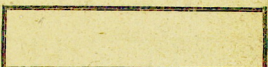
6 4 n u k k

=

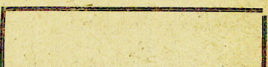
10 4 n u k k

=

7 4 n u k k

=

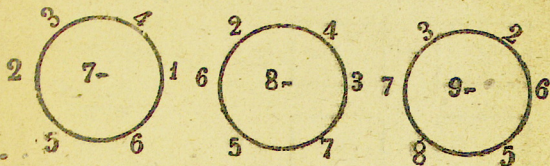
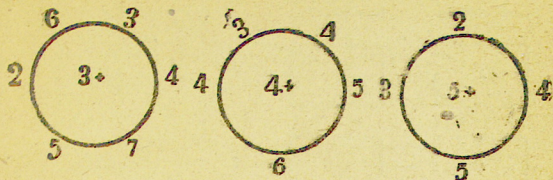
8 = 6 + 2	7 = 2 + 3 + 2	9 = 2 + 5 + 1 + 1
7 = 4 +	9 =	7 =
9 = 6 +	8 =	8 =
8 = 3 +	7 =	9 =

L A S N

$10-7$	$9-4$	$3+6$	$2+8$
$9-7$	$9-6$	$7-8$	$4+5$
$9-8$	$9-7$	$2+7$	$3+7$

2	5	3	1
10	8	2	10
9	4	9	3

2	4	6	3	1	5
7	8 +	1	8	10 -	6
8	5	3	7	9	4

1	3	5
4	3	2
4	3	2

1	4	4
5	2	2
3	3	3

1	3	6
4	4	2
5	3	2

4	3	
2		2
4	1	

2	6	
5		
2	2	5

$$\boxed{6} + \boxed{4} = 10$$

$$\boxed{2} + \boxed{} = 7$$

$$\boxed{9} - \boxed{} = 4$$

$$\boxed{} - \boxed{5} = 3$$

$$\boxed{} + \boxed{} = 6$$

$$\boxed{} - \boxed{} = 2$$

$$\boxed{7} + \boxed{3} - \boxed{4} = 6$$

$$\boxed{} - \boxed{} + \boxed{} = 8$$

$$\boxed{} + \boxed{} + \boxed{} = 9$$

$$\boxed{} - \boxed{} - \boxed{} = 2$$

$$4 + X = 7$$

$$3 + X = 9$$

$$5 + X = 7$$

$$3 + X = 6$$

$$2 + X = 5$$

$$5 + X = 8$$

$$7 + X = 9$$

$$1 + X = 7$$

$$5 + X = 9$$

$$2 + X = 8$$

$$5 + X = 8$$

$$5 + X = 10$$

$$6 - X = 5$$

$$6 + X = 7$$

$$X + 7 = 8$$

$$6 - X = 4$$

$$5 + X = 7$$

$$8 - X = 6$$

$$6 - X = 3$$

$$4 + X = 7$$

$$X + 5 = 8$$

$$6 - X = 2$$

$$3 + X = 7$$

$$8 - X = 4$$

$$6 - X = 1$$

$$2 + X = 7$$

$$3 + X = 8$$

$$5 - X = 2$$

$$1 + X = 7$$

$$X + 2 = 8$$

$$5 - X = 3$$

$$7 + X = 9$$

$$8 - X = 1$$

$$8 + X = 9$$

$$3 + X = 9$$

$$7 + X = 9$$

$$2 + X = 9$$

$$6 + X = 9$$

$$1 + X = 9$$

$$5 + X = 9$$

$$5 + X = 10$$

$$4 + X = 9$$

$$X + 9 = 10$$

$$10 - X = 4$$

$$X + 8 = 10$$

$$10 - X = 3$$

$$X + 7 = 10$$

$$10 - X = 2$$

$$10 - X = 6$$

$$10 - X = 1$$

$$10 - X = 5$$

$$3 \quad 2 = 5$$

$$5 \quad 4 = 9$$

$$8 \quad 4 = 4$$

$$4 \quad 2 = 6$$

$$7 \quad 3 = 4$$

$$8 \quad 2 = 10$$

$$8 \quad 1 = 9$$

$$6 \quad 4 = 10$$

$$7 \quad 3 = 10$$

$$7 \quad 2 = 5$$

$$7 \quad 3 = 4$$

$$8 \quad 3 = 5$$

$$4 \quad 3 = 7$$

$$5 \quad 3 = 3$$

$$9 \quad 4 = 5$$

$$9 \quad 2 = 7$$

$$6 \quad 3 = 9$$

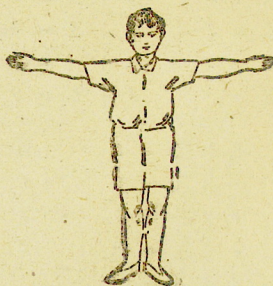
$$10 \quad 5 = 7$$

$$8 \quad 3 = 5$$

$$7 \quad 6 = 1$$

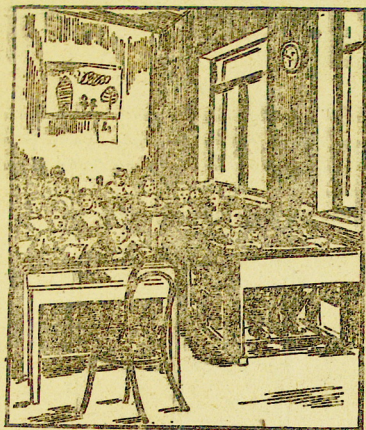
$$6 \quad 3 = 9$$

U B S P

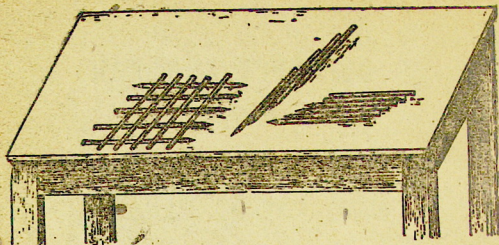

ՅԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՍՆՅԱԿ

ՀԱՄԻՐԱՆԲ

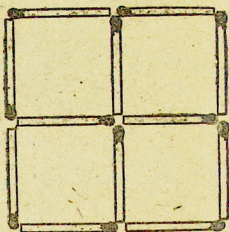

Համընցե՛ք՝ քանի՜ աշակերտ եք տեսնում այս նկարում:

Համրեցե՛ք, քանի՛ մատիտ կա սեղանի վրա:
Վանդակավոր թղթից կտրեցե՛ք քսան քառակուսի:
Գունավոր թղթից կտրեցե՛ք տասնվեց շերտ և կաշ-
մեցե՛ք շղթա:

Լուցկիներով կազմեցե՛ք այսպիսի ձև:

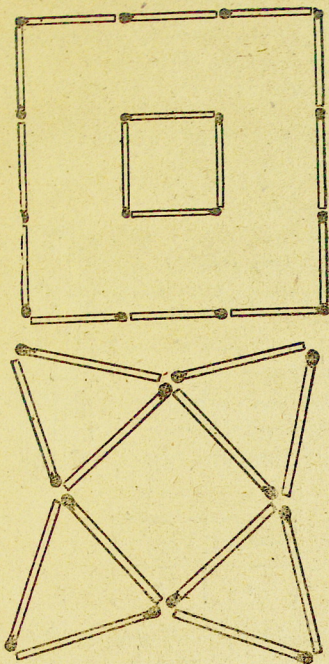

Համրեցե՛ք՝ քանի՛ լուցկի գործադրեցի՛ք:

Տուփից հանեցե՛ք տասնհինգ լուցկի:
Դատարկ սուփի մեջ դրե՛ք տասնութ լուցի:

Վերջընք քսան մատիտ և մեկ-մեկ ցած ղնելով՝ յետ
համընցեք:

Լուցկիներով կաղմեցեք այսպիսի ձևեր:

Սմեն մի ձևի համար քանի՞ լուցիկի զործադրեցիք:

Զույգ-զույգ համընցեք մինչև քսան:
 Զույգ-զույգ յետ համընցեք՝ սկսելով քսանից:
 Հնգյակներով համընցեք մինչև քսան:
 Հնգյակներով յետ համընցեք՝ սկսելով քսանից:
 Զորս-չորս համընցեք մինչև քսան:
 Զորս-չորս յետ համընցեք՝ սկսելով քսանից:

ԹՎԵՐԻ ԳՐԱԻԹՅՈՒՆԸ ՄԻՆՉԵՎ 20

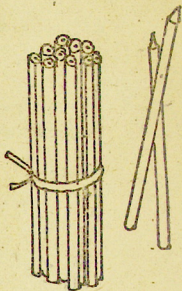
1. Քանի մատիտ եք տեսնում այս նկարում:

Քանի տասնյակ մատիտ ե նկարված և դարձյալ քանինը:

Տասնյակից պակաս թվին ասում են միավոր:

2. Տասներկուսը քանի տասնյակ և քանի միավոր ե:

3. Գծեցեք յերկու սյունակ. — ձախ սյունակում գրեցեք տասնյակը և աջում՝ միավորը, այսպես. —

Տասնյակ	Միավոր
1	2

Մեկ տասնյակ և յերկու միավորը գրում են այսպես.

12

4. Կապեցեք մի քանի տասնյակ լուցիկի. — Ամեն մի տեղում գրեք այնքան լուցիկի, վրըքան նկարված ե. —

Դասան 1 խաղ

11

Դասան 2 խաղ

12

Դասան 3 խաղ

13

Դասան 4 խաղ

14

Դասան 5 խաղ

15

Դասան 6 խաղ

16

Դասան 7 խաղ

17

Դասան 8 խաղ

18

Դասան 9 խաղ

19

2 ասան

20

5. Նկարներն առի գրված թվերը գրեցեք տետրում:

6. Գրեցեք թվանշաններով.

Տասնեկ 11

Տասներկու

Տասերեք

Տասնչորս

Տասնհինգ

Տասնվեց

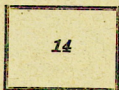
Տասնյոթ

Տասնութ

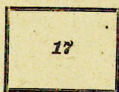
Տասինը

Քսան

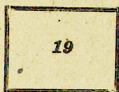
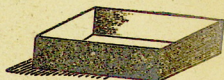
7. Կարգացե՛ք 12, 15, 16, 19, 13, 18, 20, 11, 14, 17
8. Տետրում կարգով գրեցե՛ք 1-ից մինչև 20:
9. Տետրում կարգով գրեցե՛ք 20-ից մինչև 1:
10. Դատարկ տուփերի մեջ գրե՛ք ահաքան լորի, վոր-
քան գրված է ամեն մի տուփի դիմաց:

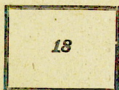
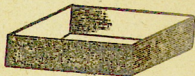
—

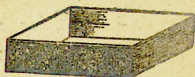
—

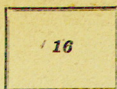

—

—

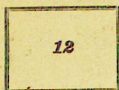

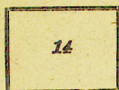
—

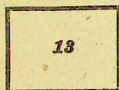
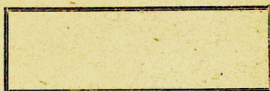
11. Ամեն մի դատարկ ուղղանկյան մեջ դրեք մի-մի տաս-կոպեկանոց, կողքին ալիքան մեկ-կոպեկանոցներ, վերջան զրկած և ղիմացր՛

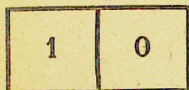
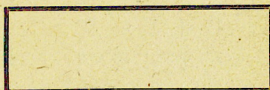
—

—

—

10

12. Ձերուի փոխարեն դրե՛ք ուրիշ թվանշաններ և կարդացե՛ք՝ Այդ թվերը գրեցե՛ք տետրու՛մ:

ԳՈՒՄԱՐՈՒՄ ՅԵՎ ՀԱՆՈՒՄ

1. Հաշիկցեք.

$$\begin{array}{lll}
 10 + 1 = & 10 + 6 = & 10 + 4 = \\
 10 + 2 = & 10 + 7 = & 10 + 6 = \\
 10 + 3 = & 10 + 8 = & 10 + 8 = \\
 10 + 4 = & 10 + 9 = & 10 + 2 = \\
 10 + 5 = & 10 + 10 = & 10 + 5 =
 \end{array}$$

$$\begin{array}{lll}
 2. \quad 19 - 9 = & 14 - 4 = & 17 - 10 = \\
 18 - 8 = & 13 - 3 = & 18 - 10 = \\
 17 - 7 = & 12 - 2 = & 15 - 10 = \\
 16 - 6 = & 11 - 1 = & 19 - 10 = \\
 15 - 5 = & 17 - 7 = & 20 - 10 =
 \end{array}$$

$$\begin{array}{ll}
 3. \quad 10 + X = 15 & 15 - X = 10 \\
 10 + X = 18 & 18 - X = 10 \\
 10 + X = 17 & 17 - X = 10 \\
 10 + X = 16 & 16 - X = 10 \\
 10 + X = 19 & 19 - X = 10
 \end{array}$$

$$X + 7 = 17$$

$$X + 5 = 15$$

$$X + 9 = 19$$

$$X + 6 = 16$$

$$X + 8 = 18$$

4. Աշակերտն ունի տասը դոնաթոր և 2 սուգրական մատիտ: Քանի մատիտ ունի:

5. Բակում խաղում եյին 7 արջիկ և 10 աղա: Քանի յերեխա յեր խաղում:

6. Տրամվայը կանգնելուց հետո իջան 12 մարդ, իսկ բարձրացան 18 մարդ: Քանի մարդ ավերացավ վազանում:

7. Մինչև հեղափոխությունը բանվորն սրտկան աշխատում էր 12 ժամ, իսկ այժմ՝ 7 ժամ: Քանի ժամ է պակաս աշխատում այժմ:

8. Մի աշակերտ 19 կոպեկ ունի: Նա 5 կոպեկով գնեց մի տետր: Քանի կոպեկ մնաց նրա մոտ:

$$9. \quad 3 + 2 = \quad 4 + 3 = \quad 5 + 2 = \quad 6 + 2 =$$

$$13 + 2 = \quad 14 + 3 = \quad 15 + 2 = \quad 16 + 2 =$$

$$3 + 3 = \quad 4 + 4 = \quad 5 + 3 = \quad 6 + 3 =$$

$$13 + 3 = \quad 14 + 4 = \quad 15 + 3 = \quad 16 + 3 =$$

$$10. \quad 7 + 1 = \quad 13 + 2 = \quad 13 + 5 = \quad 12 + 8 =$$

$$17 + 1 = \quad 15 + 3 = \quad 12 + 6 = \quad 15 + 5 =$$

$$7 + 2 = \quad 14 + 3 = \quad 11 + 5 = \quad 16 + 4 =$$

$$17 + 2 = \quad 11 + 5 = \quad 14 + 5 = \quad 18 + 2 =$$

$$11. \quad 4 - 2 = \quad 5 - 2 = \quad 6 - 3 =$$

$$14 - 2 = \quad 15 - 2 = \quad 16 - 3 =$$

$$6 - 2 = \quad 7 - 2 = \quad 8 - 3 =$$

$$16 - 2 = \quad 17 - 2 = \quad 18 - 3 =$$

12. $8 - 4 =$ $7 - 3 =$ $5 - 3 =$

$18 - 4 =$ $17 - 3 =$ $15 - 3 =$

$9 - 2 =$ $9 - 3 =$ $6 - 4 =$

$19 - 2 =$ $19 - 3 =$ $16 - 4 =$

13. $4 - 3 =$ $6 - 5 =$ $8 - 6 =$

$14 - 3 =$ $16 - 5 =$ $18 - 6 =$

$7 - 4 =$ $7 - 5 =$ $9 - 7 =$

$17 - 4 =$ $17 - 5 =$ $19 - 7 =$

14. Գրեցե՛ք ու հաշվեցե՛ք.

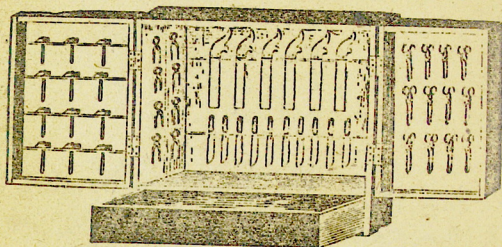
$14 + 2 =$ $17 + 2 =$ $13 + 6 =$ $13 + 3 =$

$16 - 2 =$ $19 - 2 =$ $19 - 6 =$ $16 - 3 =$

$13 + 5 =$ $11 - 8 =$ $15 + 2 =$ $14 + 4 =$

$18 - 5 =$ $19 - 8 =$ $17 - 2 =$ $18 - 4 =$

Աշխատանքի սենյակի դորժիճները

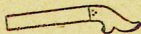

15. Հաշվեցեք.

Քանի մուրճ, ունելի, դանակ, մկրատ և սղոց ե այս-
տեղ նկարված:

~երը քանիսով են ավելի

~ներից:

~ները քանիսով են ավելի

~ներից:

~ները քանիսով են պակաս

~երից:

Քանի ունելի ու մուրճ կա միասին:

Քանի սղոց ու մկրատ կա միասին:

Դանակները քանիսով են պակաս մկրատներից:

Թվեցեք ձեր աշխատանքի սենյակում յեղած գոր-

ծիքները:

Յեղած գործիքներից վերն ինչքանով ե ավելի կամ
պակաս այս նկարի գործիքներից:

16. Ստաշին խմբի յերեխաները փող հավաքեցին և
աշխատանքի սենյակի համար գնեցին 6 մուրճ, 3 դանակ
և 8 մկրատ: Քանի գործիք գնեցին:

17. Գործարանը դպրոցի աշխատանքի սենյակին

նվիրեց 3 սղոց, 4 ունելի և 6

Քանի գործիք նվիրեց գործարանը:

16. $8 + 2 =$	$7 + 3 =$	$5 + 5 =$
$18 + 2 =$	$17 + 3 =$	$15 + 5 =$
$9 + 1 =$	$6 + 4 =$	$4 + 6 =$
$19 + 1 =$	$16 + 4 =$	$14 + 6 =$
$20 - 5 =$	$20 - 2 =$	
$20 - 4 =$	$20 - 7 =$	
$20 - 6 =$	$20 - 3 =$	
$20 - 3 =$	$20 - 9 =$	

19. Կարեցե՞ք մի քառակուսի քարտ, այսպես

20

շարժեցե՞ք այդ քարտը ներքևի դատարկ քառակուսիների վրայով և հաշվեցե՞ք:

Շարժեցե՞ք դատարկ քառակուսիների վրայով և հաշվե՞ք:

	$- 10 =$		$- 3 =$		$- 6 =$
	$- 2 =$		$- 5 =$		$- 10 =$
	$- 4 =$		$- 7 =$		$- 1 =$
	$- 8 =$		$- 9 =$		$- 5 =$

20. $18 + 2 =$	$13 + 7 =$	$16 + 4 =$
$20 - 2 =$	$20 - 7 =$	$20 - 4 =$
$15 + 5 =$	$14 + 6 =$	$11 + 9 =$
$20 - 5 =$	$20 - 6 =$	$20 - 9 =$

$$17 + 3 =$$

$$20 - 3 =$$

$$12 + 8 =$$

$$20 - 8 =$$

1. Задание.

$6 + 3 =$	$7 + 2 =$	$8 + 2 =$	$9 + 1 =$
$6 + 4 =$	$7 + 3 =$	$8 + 3 =$	$9 + 2 =$
$6 + 5 =$	$7 + 4 =$	$8 + 4 =$	$9 + 3 =$
$6 + 6 =$	$7 + 5 =$	$8 + 5 =$	$9 + 4 =$
$6 + 7 =$	$7 + 6 =$	$8 + 6 =$	$9 + 5 =$
$6 + 8 =$	$7 + 7 =$	$8 + 7 =$	$9 + 6 =$
$6 + 9 =$	$7 + 8 =$	$8 + 8 =$	$9 + 7 =$
	$7 + 9 =$	$8 + 9 =$	$9 + 8 =$
			$9 + 9 =$

2. $11 - 1 =$	$14 - 4 =$	$16 - 8 =$
$11 - 2 =$	$14 - 6 =$	$16 - 9 =$
$12 - 3 =$	$14 - 7 =$	$16 - 7 =$
$12 - 3 =$	$15 - 6 =$	$18 - 9 =$
$13 - 4 =$	$15 - 7 =$	$17 - 9 =$

3. Գրեցե՛ք և հաշվեցե՛ք.

$$\begin{array}{lll} 8 + 7 = & 4 + 9 - 6 = & 8 + 9 - 6 = \\ 15 - 7 = & 13 - 9 + 4 = & 17 - 9 + 5 = \\ 7 + 9 = & 9 + 6 - 5 = & 5 + 9 - 7 = \\ 16 - 9 = & 15 - 6 + 7 = & 15 - 9 + 8 = \end{array}$$

4. Առաջին հնգամյակում մի փոքրիկ քաղաքում կա ուղղվեց 13 նոր մեծ շենք, փոքրից 1 ակումբ, 2 գործարան, իսկ մնացածը՝ բանվորական բնակարաններ: Բանվորական բնակարանների համար քանի՞ շենք կառուցվեց:

5. Յերեք կոլտնտեսուհի յուրններից գործարան ուղարկվեցին աշխատելու՝ առաջինից 6, յերկրորդից՝ 7 իսկ յերրորդից՝ 5 կոլտնտեսական: Քանի՞ կոլտնտեսական ուղարկվեցին:

6. Գյուղատնտեսական մեքենաներ նորոգելու համար գործարանը կոլտնտեսուհի յուրններն ուղարկեց 3 բրիգադ: առաջին բրիգադում կար 4, յերկրորդում՝ 8, իսկ յերրորդում՝ այդ յերկուսից 9-ով պակաս բանվոր: Քանի՞ բանվոր գնաց կոլտնտեսուհի յուրնները:

7. Մի դպրոցում կար 3 առաջին խումբ: Մի խմբում «Հոկտեմբերիկ» ստանում էին 7 աշակերտ, մյուսում՝ 8, իսկ վերջինում՝ այդ յերկու խմբի ստացողներից 3-ով պակաս աշակերտ:

Վերջին խմբում քանի՞ «Հոկտեմբերիկ» ստացող կար:

8. Իմացե՛ք՝ ձեր և հարևան խմբերից յուրաքանչյուրում քանի՞ «Հոկտեմբերիկ» ստացող կա, այդ թվերից խնդիրներ կազմեցե՛ք:

9. Կարեղէք ախպիսի քարտեր

7

8

9

և շարժելով ներքևի դասարկ քառակուսիների վրայով հաշվեցէք.

$$+ 2 =$$

$$+ 6$$

$$+ 4 =$$

$$+ 8 =$$

$$+ 5 =$$

$$+ 3 =$$

$$+ 7 =$$

$$+ 7$$

$$+ 9$$

$$+ 10$$

10. Կոլտնտեսությունն ուներ 9 ձի, դարձյալ գնեց 6-ը: Վճրքան յեղավ ձիերի թիվը:

11. Կոլտնտեսությունն ունի 12 ագնվացեղ

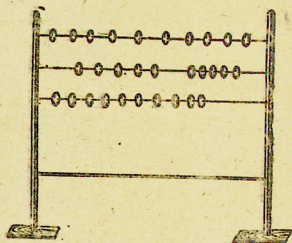
Անցյալ տարի կովերի թիվը 4-ով պակաս էր:

Քանի կով ուներ անցյալ տարի:

12. Արհեստանոցում մի ամսում վերանորոգվեց ավտոմոբիլ, իսկ մյուս ամսում՝ 7-ը: Քանի՞ ավտոմոբիլ նորոգվեց 2 ամսում:

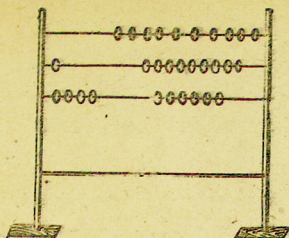
13. Ավտոկայանից մի օրում դուրս յեկան 15 ավտոմոբիլ և նույն օրը վերադարձան 8-ը: Քանի՞սը նույն օրը չվերադարձան:

14. Կավից կամ խմորից պատրաստեցե՞ք գնդիկներ անցկացրե՞ք թելի կամ մետաղի լարերի վրա, ամրա-
րե՞ք յերկու փայտյա ձողերի. այդպիսով կստանա-

համբիշ

15. Գցե՞ք համբիշի վրա 14 գնդիկ, ինչպես տես-
նում եք համբիշի վրա:

16. Գրեք համբարձի վրա 17, 13, 18, 12, 20, 16, 15, 19, 10:

17. Գրեք համբարձի վրա.

12 + 4 =	13 + 4 =	17 + 1 =	3 + 12 =
12 + 2 =	14 + 5 =	16 + 3 =	5 + 11 =
13 + 2 =	15 + 2 =	11 + 7 =	7 + 13 =
14 + 3 =	16 + 4 =	10 + 6 =	4 + 14 =

18. Հաշվեցեք.

1 + 13 =	5 + 11 =	6 + 12 =	8 + 12 =
4 + 11 =	5 + 13 =	6 + 14 =	8 + 11 =
1 + 12 =	5 + 14 =	7 + 11 =	9 + 11 =
4 + 15 =	5 + 12 =	7 + 13 =	10 + 10 =

19.

15 — 11 =	18 — 13 =	15 — 2 =	18 — 5 =
15 — 13 =	19 — 15 =	15 — 13 =	18 — 13 =
15 — 14 =	17 — 14 =	17 — 4 =	19 — 4 =
15 — 12 =	18 — 11 =	17 — 13 =	10 — 15 =

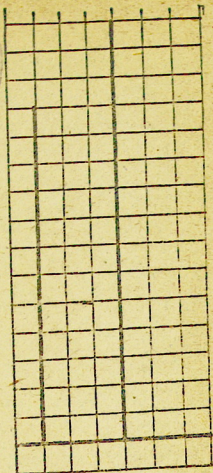
1. Աշակերտն ուներ 3 կոպեկ. նախանաշելու համար նրան պակասում եր 12 կոպեկ: Քանի՞ կոպեկ արժեք նախանաշը:

2. Աշկոտպում մնացել եր 18 թերթ դռնավոր թուղթ, վորից 6-ը կարմիր, մնացածը՝ կապույտ: Քանի՞սն եր կապույտ:

3. Յերկրորդ խմբի հոկտեմբերիկներից 16-ը աղայեր և 3-ով ավելի՝ աղջիկ: Քանի՞սն եր աղջիկ:

4. Փոխառության տոմսեր գնելու համար առաջին խմբում հավաքեցին 16 ուրբի, իսկ յերկրորդ խմբում՝ 4 ուրբով ավելի: Քանի՞ ուրբի հավաքեցին յերկրորդ խմբում:

5. Յեղբայրը 12 տարեկան ե, իսկ քույրը՝ նրանից 3 տարով մեծ:

Կարճ գիծը յեղրոր տա-
րիքն և ցույց տալիս, յեր-
կարը՝ ըրոջ:

Վանդակներով իմացեք՝
քանի՞ տարեկան և քույրը:

6. Նկարչության տետրն արժե 16 կոպեկ, իսկ մա-
տիարը՝ 9 կոպեկով պակաս: Ի՞նչ արժե մատիարը:

Կոպեկը հաշվեցեք մի վանդակ և գծեցեք վերին
ձևով:

7. Գրեցեք և հաշվեցեք.

$$6 + 13 = \quad 8 + 12 = \quad 18 - 15 = \quad 14 - 12 =$$

$$6 + 11 = \quad 9 + 11 = \quad 13 - 13 = \quad 16 - 13 =$$

$$7 + 12 = \quad 5 + 14 = \quad 19 - 12 = \quad 17 - 11 =$$

$$8 + 11 = \quad 4 + 15 = \quad 19 - 14 = \quad 18 - 16 =$$

8. Կարճընք տյալիսի քարտեր.

17

19

18

և արժեքի ներքեի դասարկ քառակուսիների վրայով հաշվեցեք.

— 11 —

— 12 —

— 14 —

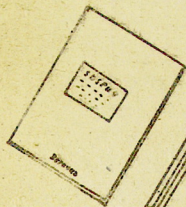
— 15 —

— 16 —

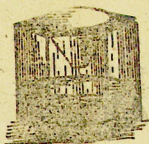
— 18 —

5 կոպ.

3 կոպ.

15 կոպ.

3 կոպ.

Վերջան արժեն տետրը
և մատիտը:

Վերջան արժեն թանա-
քանիսը և զրչածայրերը:

9. Տեսրն ու մատիտն ավելի արժեն, թե՛ թանա-
քանիսը, ինչքանով:

10. Մատիտն ալիւի արժե, քէ տետրն ու գրչա-
ծայրերը միասին:

11. Մի բանվորական շինքում անցյալ տարի կար

12 , իսկ այս տարի դրին դրանից 8-ով պա-
կաս ռադիո-բարձրախոս: Փանի՞ ռադիո-բարձրախոս կա
այդ շինքում:

12. Մինչև Խորհրդային իշխանությունը, Յերևանում
կար 2 դորձարան, իսկ այժմ կա 15-ը: Քանի՞ տար գոր-
ծարան է կառուցվել Յերևանում:

1. Կառուցվեց հետո:

 արժե արժե արժե		
Վերբա՛ն արժե՛ն		
		
		

2. Աշխատանքի սենյակի համար գնեցին սոսինձ. —
 3. մեծ սրվակ և դրանից 9-ով ավելի՝ փոքր սրվակ: Քանի՞
 փոքր սրվակ սոսինձ գնեցին:

2. Աշխատանքի սենյակում կար 20 մկրատ և դրա-
 նից 6-ով պակաս՝ դանակ: Քանի՞ դանակ կար:

4. Փայտամշակման արհեստանոցում աշակերտներն
 արկղեր եյին պատրաստում. նրանցից 5-ը սղոցում եր,
 7-ը՝ ռանդում, իսկ 6-ն արկղերի մասերը միացնում:
 Քանի՞ աշակերտ եր աշխատում արհեստանոցում:

5. Աշակեր-
 ար փոստից
 գնեց մի

և մի

Այդ յերկուսին վճարեց 17 կոպեկ: Քանի՞ կոպեկ արժեք
 ծրարը:

Գումարման աղյուսակ.

1 + 1 =	1 + 2 =	1 + 3 =	1 + 4 =
2 + 1 =	2 + 2 =	2 + 3 =	2 + 4 =
3 + 1 =	3 + 2 =	3 + 3 =	3 + 4 =
4 + 1 =	4 + 2 =	4 + 3 =	4 + 4 =
5 + 1 =	5 + 2 =	5 + 3 =	5 + 4 =
6 + 1 =	6 + 2 =	6 + 3 =	6 + 4 =
7 + 1 =	7 + 2 =	7 + 3 =	
8 + 1 =	8 + 2 =		
9 + 1 =			

$1 + 5 =$	$1 + 6 =$	$1 + 7 =$	$1 + 8 =$
$2 + 5 =$	$2 + 6 =$	$2 + 7 =$	$2 + 8 =$
$3 + 5 =$	$3 + 6 =$	$3 + 7 =$	$1 + 9 =$
$4 + 5 =$	$4 + 6 =$		
$5 + 5 =$			

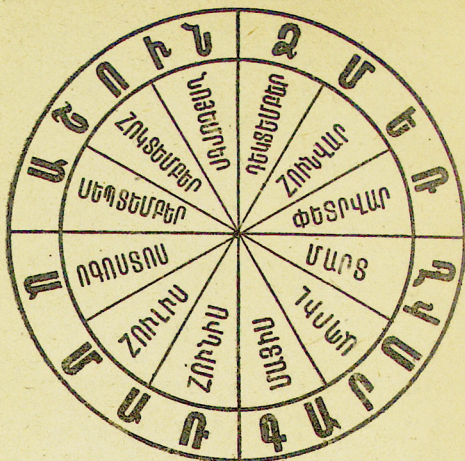
Հանման աղյուսակ.

$2 - 1 =$	$3 - 2 =$	$4 - 3 =$	$5 - 4 =$
$3 - 1 =$	$4 - 2 =$	$5 - 3 =$	$6 - 4 =$
$4 - 1 =$	$5 - 2 =$	$6 - 3 =$	$7 - 4 =$
$5 - 1 =$	$6 - 2 =$	$7 - 3 =$	$8 - 4 =$
$6 - 1 =$	$7 - 2 =$	$8 - 3 =$	$9 - 4 =$
$7 - 1 =$	$8 - 2 =$	$9 - 3 =$	$10 - 4 =$
$8 - 1 =$	$9 - 2 =$	$10 - 3 =$	
$9 - 1 =$	$10 - 2 =$		
$10 - 1 =$			

$6 - 5 =$	$7 - 6 =$	$8 - 7 =$	$9 - 8 =$
$7 - 5 =$	$8 - 6 =$	$9 - 7 =$	$10 - 8 =$
$8 - 5 =$	$9 - 6 =$	$10 - 7 =$	$10 - 9 =$
$9 - 5 =$	$10 - 6 =$		
$10 - 5 =$			

ՏԱՐԻ, ՏԱՐՎԱ ՅԵՂԱՆԱԿՆԵՐԸ, ԱՄԻՍՆԵՐԸ

1. Տեարում մատիաւով գծեցեք 5 կոպեկանոցի շուրջը:
Ի՞նչ ձև ստացվեց:

Տարվա յեղանակները

2. Տարին քանի՞ յեղանակ ունի: Վերոնք են:
3. Տարին քանի՞ ամիս ե: Վերոնք են:
4. Ամեն մի յեղանակը քանի՞ ամիս ե: Վերոնք են՝ գարնան, ամռան, աշնան և ձմռան ամիսները:
5. Այժմ վճիռ յեղանակը և վճիռ ամիսն ե:
6. Քանի՞ ամիս ե անցել ուսման տարվա սկզբից:
7. Վճիռ ամիսում ե տոնվում միջազգային ընդհանուր՝ թյան տոնը:

8. Այս տարի տոնեցինք Հոկտեմբերյան հեղափոխութեան 16-րդ տարեդարձը:

Քանի՞ տարուց հետո պիտի տոնենք 20-րդ տարեդարձը:

9. Հոկտեմբերյան հեղափոխութեան ջանք տարի հետո յետ ծնվել դու:

Քանի՞ տարեկան ես լինելու 20-րդ տարեդարձին:

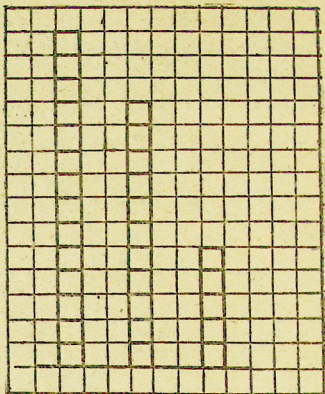
10. Այս տարի լրացավ Լենինի մահվան 9-րդ տարեդարձը:

Հոկտեմբերյան հեղափոխութեան ջանք տարի հետո մեռավ Լենինը:

11. Նոյեմբեր ամսվա յեղանակացույց. —

ՅԵՂԱՆԱԿԱՑՈՒՅՑ											
Ժամեր	ՆՈՅԵՄԲԵՐ										ՊԵՏԱՐԱՄԱՆ ՆՅԱՆՆԵՐ
1											ՊԱՐՑ
2											ՄՈԱՆ
3											ԱՆՈՐԺ

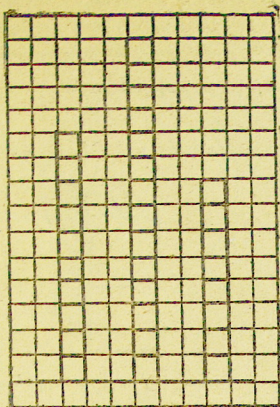
Մի-մի սյունակով կազմենք նոյեմբերի յեղանակացույցը — պարզ, մաշկ և անձրևալին որերը, — ընդունելով մի վանդակը մի ուր:

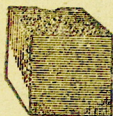
Պարզ մասյլ անձրեային

Այս դիագրամ ե:

12. Հաջորդ դիագրամը վերաբերում է դեկտեմբեր ամսին: Հաշվեցե՛ք քանի՞ պարզ, մասյլ և ձյունոտ ուրեր են յեղել այդ ամսին:

Պարզ մասի ձևեր

Խորանարդ

1. Կազմից կամ հասցի միջուկից խորանարդ պատրաստեցե՞ք:

2. Փայտից խորանարդներ կտրեցե՞ք:

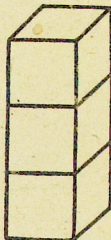
3. Խորանարդներով կառուցե՛ք 2 պատ. յերկայնքով գործադրեցե՛ք 12 խորանարդ, իսկ լայնքով՝ 8 խորանարդ: Ընդամենը քանի՞ խորանարդ դնաց այդ 2 պատին:

4. Միջանի խորանարդաձև առարկաների անուններ ասացե՛ք:

5. Յերկու խորանարդ դրե՛ք իրար վրա՝ այսպես.

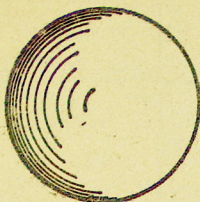
6. Յեղե՛ք խորանարդ իրար վրա դնելով՝ սյուն կառուցե՛ք:

7. Մի կտոր փայտից կամ կավից աչդպիսի սյուն պատրաստեցե՛ք:

8. Խաղաղնդակն ի՞նչ ձև ունի:

9. Կա՛վից կամ խմորից գունդ պատրաստեցե՛ք:

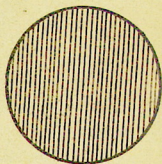
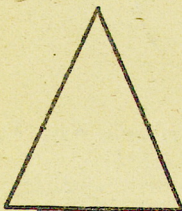
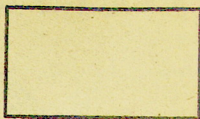
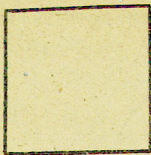
10. Ի՞նչ գնդաձև իրեր դիտե՛ք, ցույց տվե՛ք ձեր ջրջատառում:

11. Ատացե՛ք ի՞նչ եք տեսնում այս նկարներում:

12. Կա՛վից պատրաստեցե՛ք այդպիսի մարմիններ, փոքրիկ թղթերի վրա գրեցե՛ք յուրաքանչյուրի անունը և փակցրե՛ք համապատասխան մարմնի վրա:

13. Յադ. — Ձեռքներիդ յետ տարե՛ք և աչքներիդ խփեցե՛ք: Յես ձեր ձեռքը կտամ գանազան տառիկաներ, դուք պետք ե փորձե՛ք դրանց ձևը և ի՞նչ ի՛ր լինելը (խորանարդ, ուղղանկյուն սյուն, գունդ):

14. Ի՞նչ ձևեր եք տեսնում այստեղ, ասացե՛ք: Այս ձևերի ի՞նչ առարկաներ գիտե՛ք:

15. Նույնը նկարեցե՛ք ձեր տետրերում և տակը զըրեցե՛ք անունները:

16. Թղթից կտրեցե՛ք այդպիսի պատկերներ:

17. Շրջապատում ցույց տվե՛ք այդպիսի ձևեր:

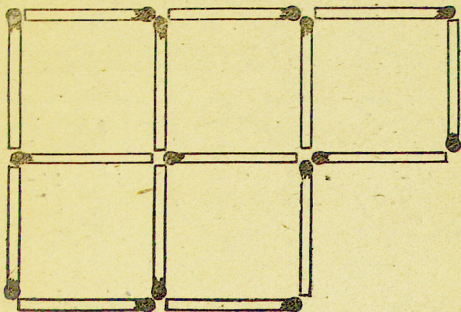
ԼՈՒՑԿԱՆԵՐԻ ԽԱՂ

1. 12 լուցկուց կազմեցե՛ք 4 վանդակ: Այդ լուցկիներեց 3-ը դասափորեցե՛ք այնպես, վոր կազմվի վոչ թե 4, այլ 3 քառակուսի:

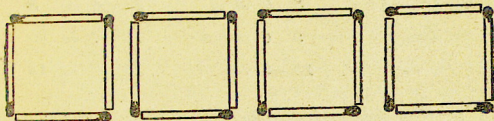
2. Քանի՞ քառակուսի կա այս նկարում:

Վերցրե՛ք 3 լուցկի աճյալես, վոր իրար հավասար 3 քառակուսի մնա:

Այդ վեպքում քանի՞ լուցկի կմնա:

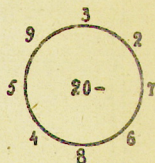
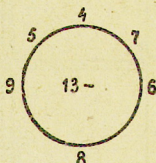
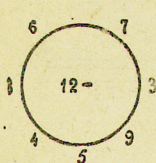
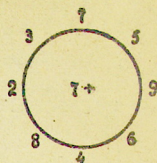
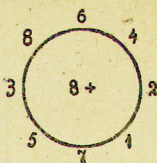
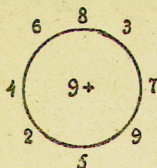

3. 16 լուցկուց կազմեցե՛ք 4 այսպիսի քառակուսի.

Ի՞նչ կերպ կարելի չե նույն այդ 16 լուցկուց 5 քառակուսի կազմել:

4. Հաշվեցե՛ք.

5. Գրեցե՛ք և նշանակեցե՛ք զործողութիւնն նշանը.

7 5 = 12	15 3 = 12	18 7 = 11
13 4 = 17	8 7 = 15	14 6 = 8
8 6 = 14	9 6 = 15	18 7 = 20
16 4 = 12	13 7 = 6	19 7 = 18

6. Ի՞նչ թվանշանն սլխտի դնել X նշանի փոխարեն.

8 + X = 15	X + 12 = 17
8 + X = 17	X + 13 = 16
8 + X = 13	X + 14 = 17
7 + X = 18	X + 15 = 19

7. Գրեցեք և հաշվեցեք.

$$\begin{array}{lll} X + 7 = 16 & 12 + X = 18 & 18 = X + 13 \\ X + 13 = 19 & X - 7 = 12 & 18 = 14 + X \\ X + 5 = 17 & X - 13 = 5 & 19 = X + 8 \\ X + 6 = 18 & 8 + X = 19 & 19 = X + 4 \end{array}$$

8. Լրացրե՛ք ներքեի դասարկ քառակուսիները.

5	7	
8		3
3		9

7	3	
5	9	
	8	4

4		5
6		
9	8	2

5	10	3
4		
	7	2

9. Վերջին 9 դասարկ քառակուսիների մեջ մի-մի անգամ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 և 9 գրեցեք այնպես, վոր բոլոր ուղղութիւններով 3 քառակուսիների թվերն իրար վրա ավելացնելով ստացվի 15:

10. $12 + 3 + 4 =$

$13 + 1 + 2 =$

$5 + 6 + 8 =$

$4 + 9 + 4 =$

$7 + 7 + 2 =$

$5 + 10 + 2 =$

$8 + 3 + 6 =$

$8 + 8 + 4 =$

11.

$$17 - 4 - 6 =$$

$$16 - 4 - 4 =$$

$$15 - 7 - 2 =$$

$$18 - 6 - 7 =$$

$$19 - 5 - 9 =$$

$$20 - 7 - 9 =$$

$$20 - 8 - 3 =$$

$$14 - 8 - 5 =$$

12.

$$2 + 13 - 6 =$$

$$9 + 9 - 7 =$$

$$15 - 9 + 7 =$$

$$8 + 8 - 8 =$$

$$4 + 9 - 8 =$$

$$16 - 7 + 8 =$$

$$18 - 12 + 5 =$$

$$4 + 15 - 9 =$$

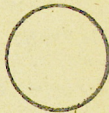
13. Աշակերտը դպրոցի թեյարանից գնեց մի բուլիկ 13 կոպեկով, մի բաժակ թեյ՝ 5 կոպեկով և մի բաժին հաց՝ 2 կոպեկով: Այդ բոլորին վճարքան վճարեց:

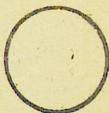
=

+

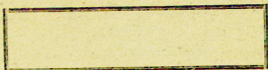

=

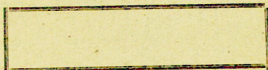

15 Լ Ի Լ Ե Լ Ը =

20 Լ Ի Լ Ե Լ Ը =

20 Լ Ի Լ Ե Լ Ը =

14. Աշխույից աշակերտը գնեց մի նկարչութեան տետրակ 8 Լ Ի Լ Ե Լ Ը և մի ռետին՝ 5 Լ Ի Լ Ե Լ Ը՝ Նա

ովեց

Քանի՞ Լ Ի Լ Ե Լ Ը յետ ստացավ:

15. Յերեխան
ուներ 8 Լ Ի Լ Ե Լ Ը. մո-
րից ել ստացավ

Այդ դրամով
նա գնեց Լ Ե
նրնի նկարը՝

ով:

Քանի՞ Լ Ի Լ Ե Լ Ը մնաց նրա մոտ:

Լ ՈՏ ՈՑ Ի Խ Ա Ղ

16.

7	9	17
5	9	13
7	13	15

6	8	14
4	8	18
8	14	16

$4 + 9$

$18 - 9$

$13 - 9$

$17 - 9$

$7 + 8$

$13 - 6$

$16 - 7$

$15 - 7$

$7 + 9$

$8 + 9$

$12 - 7$

$20 - 13$

$6 + 7$

$5 + 9$

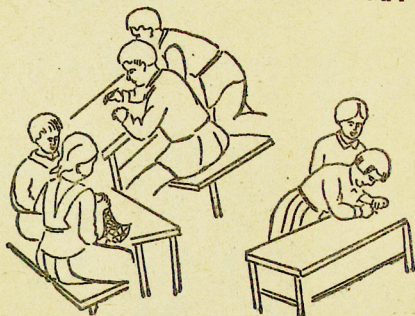
$9 + 9$

$6 + 8$

$16 - 8$

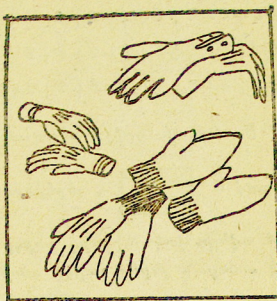
$15 - 9$

ԲԱԶՄԱԳԱՏԿՈՒՄ ՅԵՎ ԲԱԺԱՆՈՒՄ

1. Նկարում քանի՞ դույզ աշակերտ եք տեսնում:
Տեսարում գրեցե՞ք այսպես.

$$2 + 2 + 2 =$$

2. Քանի՞ դույզ ձեռ-
նոց եք տեսնում այս
նկարում:

Թվանշաններով այդ
բնշարեն կգրե՞ք տեսարում:

3. Ութ գրչածայրը դասավորեցե՞ք դույզ-դույզ:
Քանի՞ անգամ ե կրկնված 2-ը:

Միևանի անգամը գրում են $\times$ նշանով:

$2 + 2 + 2 + 2 = 8$. կարճ ձևով այս գրվում
է՝ $2 \times 4 = 8$

4. Այս սրինակները գրեցե՞ք կարճ ձևով:

2

$$2 \times 1 =$$

$2 + 2$

$$2 \times 2 =$$

$2 + 2 + 2$

$$2 \times 3 =$$

$2 + 2 + 2 + 2$

$$2 \times 4 =$$

2+2+2+2+2

3 7 7 7

2+2+2+2+2+2

3 . . 6

2+2+2+2+2+2+2

5 . . 6

2+2+2+2+2+2+2+2

5 . . 5

2+2+2+2+2+2+2+2+2

5 . . 6

2+2+2+2+2+2+2+2+2+2

5 . . 6

5. Փոստի ցրիչը յեռահարկ տան առաջին հարկը

տարաժ 2

, յերկրորդ հարկը՝ դրանից 4 ան-

գամ ավելի, իսկ յերրորդ հարկը՝ 10 նամակ: Քանի նա-
մակ ստացան յերեք հարկի անվորները:

6. Պատրաստեցե՞ք ախպիսի քարտ 2, վերը տա-
նելով դատարկ քառակուսիների վրայով, հաշվեցե՛ք.

$\times 2 =$	$\times 4 =$	$\times 3 =$
$\times 5 =$	$\times 6 =$	$\times 8 =$
$\times 7 =$	$\times 9 =$	$\times 1 =$
$\times 10 =$	$\times 7 =$	$\times 9 =$

7. 3 հատ 2 կոպեկանոցը քանի՞ կոպեկ է:

8. 7, 6, 9, 5 հատ 2 կոպեկանոցը քանի՞ կոպեկ է:

9. Գրեցե՞ք և հաշվեցե՛ք.

$2 \times 1 =$	$2 \times 4 =$	$2 \times 7 =$
$2 \times 2 =$	$2 \times 5 =$	$2 \times 8 =$
$2 \times 3 =$	$2 \times 6 =$	$2 \times 9 =$

10. Յեթե աշակերտը գործադրի ամսական 2 տետ-
րակ, քանի՞ տետրակ կգործադրի 7 ամսում:

11. Ասացե՛ք բոլոր զույգ ու կենտ թվերը՝ 1-ից
մինչև 20-ը:

12. Հաշվեցեք.

$$\begin{array}{lll}
 2 \times 2 = & 2 \times 4 = & 2 \times 8 = \\
 2 \times 2 + 1 = & 2 \times 4 + 1 = & 2 \times 8 + 1 = \\
 2 \times 2 - 1 = & 2 \times 4 - 1 = & 2 \times 8 - 1 = \\
 2 \times 3 + 1 = & 2 \times 9 = & 2 \times 5 = \\
 2 \times 5 - 1 = & 2 \times 9 + 1 = & 2 \times 5 + 1 = \\
 & 2 \times 9 - 1 = & 2 \times 5 - 1 = \\
 & 2 \times 6 = & \\
 & 2 \times 6 + 1 = & \\
 & 2 \times 6 - 1 = & \\
 & 2 \times 7 = & \\
 & 2 \times 7 + 1 = & \\
 & 2 \times 7 - 1 = &
 \end{array}$$

Կ Ե Ս Յ Ե Վ Բ Ա Ռ Ո Ր Դ

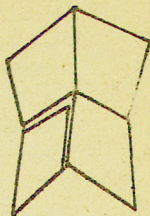

1. Թղթից կտրեցե՞ք մի քառակուսի. ծալեցե՞ք այն-
պես, ՎՈՐ կիսվի:

Կեսը դրվում է այսպես՝ $\frac{1}{2}$

2. Այս նկարի ձևով քառակուսի թուղթը ծալե՛ե՛ք և

կրկին ծալեցե՛ք: Քսնի՛ հաժսաւ մասի բաժանվեց թուղթը: Կտրեցե՛ք ծալած թղթի չորս մասերից մեկը: Ամբողջ թղթի մեկ քառորդն է այդ:

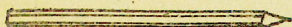
Մեկ քառորդը գրվում է այսպէս՝ $\frac{1}{4}$

3. 6 տետրը հաժսաւ բաժանեցե՛ք 2 աշակերտի. ամեն մեկը քանի՞ տետր կստանա:

4. 8 կտակէր հաժսաւ բաժանեցե՛ք 2 աշակերտի մեջ: Վերջան կտա՞ք ամեն մեկին:

5.

2

արժէ

Վերջան արժէ մի մատիտը:

Բաժանմուն նշանը գրվում է այսպէս՝ :

Որինակ՝ $20 : 2 = 10$

6. Կտրեցե՛ք այսպիսի քարա 2, վորը շարժե-
լով դատարկ քառակուսիների վրայով՝ հաշվե՛ք.

8 :

—

10 :

—

$12 : \boxed{} =$

$14 : \boxed{} =$

$20 : \boxed{} =$

$18 : \boxed{} =$

$18 : \boxed{} =$

$16 : \boxed{} =$

7. Գրեցե՛ք և հաշվեցե՛ք.

$2 : 2 =$

$12 : 2 =$

$4 : 2 =$

$14 : 2 =$

$6 : 2 =$

$16 : 2 =$

$8 : 2 =$

$18 : 2 =$

$10 : 2 =$

$20 : 2 =$

8. 10 կուպեկով կարելի յի գնել 2 թերթ գունավոր թուղթ: Ի՞նչ արժե 3 թերթը:

9. Նկարչու թյան 2 տետրն արժե 16 կուպեկ: Ի՞նչ արժե 1 տետրը:

10. Հաշվեցե՛ք.

$2 \times 3 = \quad 2 \times 6 = \quad 2 \times 8 = \quad 2 \times 5 =$

$6 : 2 = \quad 12 : 2 = \quad 16 : 2 = \quad 10 : 2 =$

$2 \times 4 = \quad 2 \times 7 = \quad 2 \times 9 = \quad 2 \times 10 =$

$8 : 2 = \quad 14 : 2 = \quad 18 : 2 = \quad 20 : 2 =$

$$\begin{array}{lll}
 2 \times 4 + 2 = & 2 \times 5 - 2 = & 2 \times 6 + 2 = \\
 2 \times 4 + 3 = & 2 \times 6 - 2 = & 2 \times 6 + 5 = \\
 2 \times 5 + 2 = & 2 \times 7 - 2 = & 2 \times 7 + 2 = \\
 2 \times 5 + 3 = & 2 \times 8 - 2 = & 2 \times 7 + 5 =
 \end{array}$$

11. Գրեցէ՛ք ու հաշվեցէ՛ք.

$$\begin{array}{lll}
 20 : 2 + 4 = & 18 : 2 + 3 = & 8 : 2 + 15 = \\
 16 : 2 + 4 = & 14 : 2 + 3 = & 6 : 2 + 14 = \\
 14 : 2 + 3 = & 16 : 2 + 7 = & 18 : 2 + 8 = \\
 12 : 2 + 6 = & 10 : 2 + 9 = & 10 : 2 + 3 =
 \end{array}$$

12. Ձերմոցում կադամբի սաճիկները 7 շարք էյին, իսկ պամիդորինը՝ 2 անգամ ավելի: Քանի՞ շարք էյին պամիդորի սաճիկները:

13. Դպրոցի պարտեզի տանձենիները 5 շարք էյին կազմում, իսկ խնձորենիները՝ 3 անգամ ավելի: Քանի՞ շարք էյին կազմում տանձենիներն ու խնձորենիները:

14. Կազմեցէ՛ք խնդիրներ ձեր դպրոցի բակի, պարտեզի ու ծաղկանոցի մասին:

15. Յերկու խումբ դնացին դպրոցի ծաղկանոցում աշխատելու և իրենց հետ տարան 16 , 12

10 և 4 : Այդ իրերը հավասար-

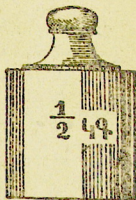
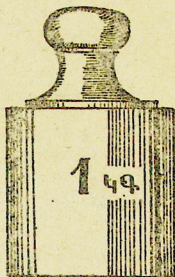
ապես բաժանեցին: Ամեն մի խմբին քանի՞ թի, փոցի, ջրցիլը և պատգարակ հասավ:

16. Դպրոցի համար 15 ուղբով գնեցին մի

և մի քանի : Բահն արժեք 3 ուղբի, իսկ Նւր-
ցիւրը՝ 2 ուղբի: Քանի ջրցիր գնեցին:

17. Յերկու ղալոցի հողամասը հերկեցին

մի որում: Նույն հողամասը 1 որում հերկելու համար
պետք է աշխատեային 18 ձի: Մի տրակտորը քանի ձիու
յս փոխարինում:

1. Ձեռքներդ առե՛ք մի կիլոգրամ-կշռաքար և դրա
ծանրութեան մի առարկա:

2. Կշռքի մի նժարին դրե՛ք 1 կիլոգրամ, իսկ մյուս-
ին ախճան $\frac{1}{2}$ կիլոգրամ, զոր հալաւարդեն: Քանի $\frac{1}{2}$
կիլոգրամ դրե՛ք:

3. Կշռեցէ՞ք 1 կիլոգրամ հաց, կարտոֆիլ:

4. Առանձնացրէ՞ք մի կույտ կարտոֆիլ, վոր 1 կիլոգրամ քաշ ունենա: Ստուգեցէ՞ք:

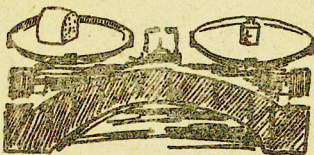
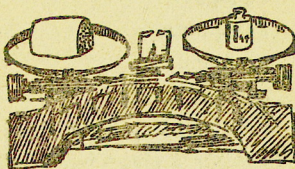
5. Կշռեցէ՞ք 1 կիլոգրամ աղ:

6. Թղթի մեջ փաթաթեցէ՞ք զոնազան իրեր՝ տարբեր քաշի, և տվէ՞ք ձեր ընկերներին, վոր ձեռքն առնելով վորոշէն ամեն մեկի քաշը, ապա ստուգեցէ՞ք կշռելով: Կիլոգրամ ասելու փոխարեն ընդունված է կարճ ասել կիլո:

7. Մի իր կշռելու համար կշեռքի մի նժարին դրին այդ իրը, իսկ մյուսին՝ մեկ հատ 2, մեկ հատ 5 և մեկ հատ եւ 10-կիլոգրամանոց կշռաքարեր: Վերջան եր այդ իրի քաշը:

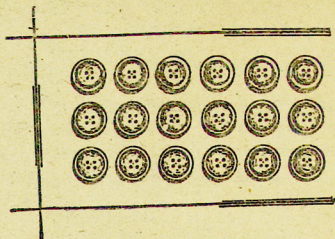

արժե

Այս նկարներին նայելով խնդիր կազմեցէ՞ք:

3-ը կրկնել Մի քանի անգամ. ԲԱՎԱՆԵԼ 3-ի

3

$$3 \times 1 =$$

3 + 3

$$3 \times 2 =$$

3 + 3 + 3

. . .

3 + 3 + 3 + 3

{ . . .

3 + 3 + 3 + 3 + 3

{ . . .

3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3

. . .

1. Հաշվեցե՛ք՝ քանի՞ կոճակ կա 1, 2, 3, 4, 5, 6 ջարքում: Վերևի յերկու հաշիվներից վճր՛ն ե ավելի կարճ ու արագ գրվում:

2. Գրեցե՛ք ու հաշվեցե՛ք.

$$3 \times 1 =$$

$$3 \times 2 =$$

$$3 \times 2 =$$

$$3 \times 2 + 1 =$$

$$3 \times 3 =$$

$$3 \times 2 + 2 =$$

$$3 \times 4 =$$

$$3 \times 3 =$$

$$3 \times 5 =$$

$$3 \times 3 + 1 =$$

$$3 \times 6 =$$

$$3 \times 3 + 3 =$$

$$3 \times 4 =$$

$$3 \times 4 + 1 =$$

$$3 \times 4 + 2 =$$

$$3 \times 4 + 3 =$$

$$3 \times 5 =$$

$$3 \times 5 + 1 =$$

$$3 \times 5 + 2 =$$

$$3 \times 5 + 3 =$$

$$3 \times 5 + 4 =$$

$$3 \times 6 =$$

$$3 \times 6 + 1 =$$

$$3 \times 6 + 2 =$$

3. Ռեախնն արժե 3 կտակի Քանի կտակի կարժենա 5 ռեախնը:

4. Մի թերթ ծծողականն արժե 3 կտակի Քանի կտակի արժե 6 թերթը:

5. 9 ընկույզը հալասար բաժանեցե՛ք յերեք աշակերտի Ամեն մեկը քանի ընկույզ կստանա:

6. 12 գունավոր մատիար հալասար բաժանեցե՛ք 3 տեղ. վերջան դրէք ամեն մի տեղում:

7. Հաշվեցե՛ք այս պարտեզի լերկարությունը և լայնությունը:

8. Հաշվեցե՛ք.

3 : 3 =	18 : 3 =
6 : 3 =	12 : 3 =
9 : 3 =	6 : 3 =
12 : 3 =	9 : 3 =
15 : 3 =	3 : 3 =
18 : 3 =	15 : 3 =

9. Աշակերտները ձմեռը հավաքեցին 15

մո-

խիր: Դպրոցի հողամասի ամեն մի մարդը պարարտաց-

նելու համար գործադրեցին 3

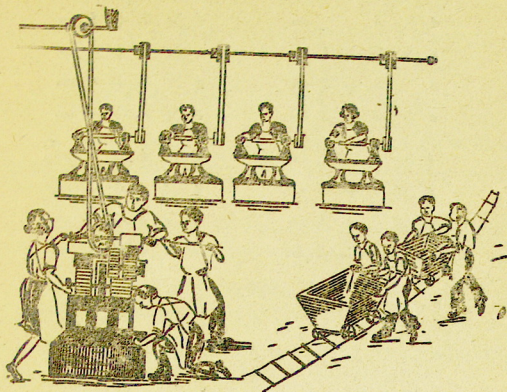
մոխիր: Հավաքած

մոխրով քանի՞ մարդ պարարտացրին:

10. Գրեցե՛ք ու հաշվեցե՛ք.

$3 \times 4 - 2 =$	$3 \times 3 + 3 =$	$6 : 3 + 18 =$
$3 \times 5 - 2 =$	$3 \times 4 + 6 =$	$9 : 3 + 16 =$
$6 : 3 - 2 =$	$3 \times 5 + 4 =$	$12 : 3 + 13 =$
$9 : 3 + 9 =$	$3 \times 6 - 15 =$	$15 : 3 + 8 =$
$12 : 3 + 12 =$	$3 \times 5 - 13 =$	$18 : 3 + 6 =$
$15 : 3 + 15 =$	$3 \times 4 - 11 =$	$3 : 3 + 18 =$

4-Ը ԿՐԿՆԵԼ ՄԻ ՔՍՆԻ ԱՆԳԱՄ. ԲՍԺԱՆԵԼ 4-Ի

1. Քանի խմբի յեն բաժանված աշակերտները. ամեն մի խմբում քանիսն են: Քանի աշակերտ ե աշխատում 3 խմբում:

2. Գրեցե՞ք կրճատ ձևով.

4

$$4 \times 1 =$$

4 + 4

$$4 \times 2 =$$

4 + 4 + 4

. . .

4 + 4 + 4 + 4

. . .

4 + 4 + 4 + 4 + 4

. . .

3. Հաշվեցե՛ք.

$4 \times 2 =$	$4 \times 2 + 4 =$
$4 \times 2 + 1 =$	$4 \times 2 + 5 =$
$4 \times 2 + 2 =$	$4 \times 2 + 6 =$
$4 \times 2 + 3 =$	$4 \times 2 + 7 =$
$4 \times 3 =$	$4 \times 4 =$
$4 \times 3 + 1 =$	$4 \times 4 + 1 =$
$4 \times 3 + 2 =$	$4 \times 4 + 2 =$
$4 \times 3 + 3 =$	$4 \times 4 + 4 =$

4. Գրեցե՛ք ու հաշվեցե՛ք.

$4 \times 4 - 1 =$	$4 \times 3 - 1 =$	$4 \times 3 - 8 =$
$4 \times 3 - 2 =$	$4 \times 4 - 2 =$	$4 \times 4 + 4 =$
$4 \times 4 - 3 =$	$4 \times 4 - 5 =$	$4 \times 4 - 9 =$
$4 \times 5 - 4 =$	$4 \times 4 - 6 =$	$4 \times 4 + 3 =$

5. 20 կոպեկը հավասար բաժանեցե՛ք 4 աշակերտի: Քանի՞ կոպեկ ստացավ յուրաքանչյուրը:

6. 16 զրնածայրը հավասար բաժանեցե՛ք 4 տեղ: Ինչքան կտացվի ամեն մի տեղում:

7. Հաշվեցե՛ք.

$4 : 4 =$	$16 : 4 + 12 =$
$8 : 4 =$	$12 : 4 + 14 =$
$12 : 4 =$	$20 : 4 + 13 =$
$16 : 4 =$	$8 : 4 + 15 =$
$20 : 4 =$	$4 : 4 + 18 =$

8. Գրեցե՛ք ու հաշվեցե՛ք.

$$12 : 4 + 8 =$$

$$16 : 4 - 3 =$$

$$8 : 4 + 9 =$$

$$20 : 4 - 2 =$$

$$16 : 4 + 7 =$$

$$12 : 4 - 2 =$$

$$20 : 4 + 6 =$$

$$8 : 4 - 1 =$$

9. Մի ընտանիք ամսական դորժադրում եր 4 կիլո-
գրամ շաքար: 5 ամսում քանի՞ կիլոգրամ շաքար կդոր-
ժադրվի:

10. 4 վարպետ հախաաքապես պատրաստեցին 20
սեղան: Քանի՞ սեղան պատրաստեց յուրաքանչյուրը:

11. Լավ տեսակի պանրի կիլոն վաճառվում է 4
ուրբլով: Ի՞նչ արժե 3 կիլոն:

12. Մի շապկին դնում է 4 մետր կտոր: 16 մետր
կտորից քանի՞ շապիկ կարելի յե պատրաստել:

13. Պայտառի մոտ բերին 5 ձի: Քանի՞

եր

հարկավոր այդ ձիերի բոլոր վտոնները պայտելու համար:

5-Ը ԿՐԿՆԵԼ ՄԻ ՔԱՆԻ ԱՆԳԱՄ. ԲԱԺԱՆԵԼ 5-Ի

1. Սեղանի վրա լոբու հաաիկները շաբեցե՛ք այս-
պես.—

Ի՞նչպես կգրե՛ք Թվանշաններով:

2. Տետրու՛մ գծագրեցե՛ք 4 անգամ 5-ական քառակուսիներ: Քանի՞ քառակուսի կըլինի:

3. Գրեցե՛ք կըրատ ձևով.

5

$5 \times 1 =$

$5 + 5$

: . .

$5 + 5 + 5$

| . . .

$5 + 5 + 5 + 5$

. . .

4. Հաշվեցե՛ք.

$5 \times 1 =$

$5 \times 1 + 2 =$

$5 \times 2 + 6 =$

$5 \times 2 =$

$5 \times 2 + 3 =$

$5 \times 2 + 7 =$

$5 \times 3 =$

$5 \times 2 + 4 =$

$5 \times 2 + 8 =$

$5 \times 4 =$

$5 \times 2 + 5 =$

$5 \times 2 + 9 =$

$5 \times 2 + 10 =$

5. Գրեցե՛ք ու հաշվեցե՛ք.

$5 : 5 =$

$10 : 5 + 6 =$

$15 : 5 + 15 =$

$10 : 5 =$

$10 : 5 + 12 =$

$20 : 5 + 10 =$

$15 : 5 =$

$15 : 5 + 12 =$

$20 : 5 + 15 =$

$20 : 5 =$

$15 : 5 + 13 =$

$20 : 5 + 16 =$

6. Հաշվեցե՛ք.

$10 : 5 =$

$10 : 2 =$

$20 : 5 =$

$5 \times 2 =$

$5 \times 2 =$

$5 \times 4 =$

$15 : 5 =$

$15 : 5 =$

$20 : 4 =$

$5 \times 3 =$

$5 \times 3 =$

$5 \times 4 =$

7.

$$\begin{array}{lll}
 5 \times 2 + 6 = & 5 \times 3 + 5 = & 5 \times 4 - 9 = \\
 5 \times 2 - 6 = & 5 \times 3 - 5 = & 5 \times 4 - 15 = \\
 5 \times 2 + 7 = & 5 \times 3 - 6 = & 5 \times 4 - 14 = \\
 5 \times 2 - 7 = & 5 \times 4 - 10 = & 5 \times 4 - 16 =
 \end{array}$$

8. Գրեցե՛ք ու հաշվեցե՛ք.

$$\begin{array}{ll}
 4 \times 3 - 7 = & 2 \times 9 - 9 = \\
 3 \times 5 - 5 = & 3 \times 4 - 4 = \\
 4 \times 4 - 8 = & 5 \times 4 - 5 = \\
 3 \times 6 - 9 = & 2 \times 8 - 8 =
 \end{array}$$

9. Ձիուն որական տալիս են 5 կիրգրամ դարբի: Ց որում ինչքան պետք է տան:

10. Կարանտեսությունն ունեւր 15 ձի, վորոնց լծում էյին 5 ֆուրգոնի: Քանի՞ ձի էյին լծում յուրաքանչյուր ֆուրգոնին:

11. Աշակերտը փոստից գնեց 4 հատ 5 կոպեկանոց փոստանիշ: Ինչքան վճարեց:

6, 7, 8, 9, 10-Ը ԿՐԿՆԵԼ ՄԻ ՔԱՆԻ ԱՆԳԱՄ. ԲԱԺԱՆԵԼ 6, 7, 8, 9, 10-Ի

1.

6

6+6

6+6+6

6×1=

• • • •

6 6 6 6 6

7	
7 + 7	
8	
8 + 3	
9	
9 + 9	
10	
10 + 10	

2. Հաշվեցե՛ք.

$6 \times 2 =$	$6 \times 2 + 4 =$	$9 \times 2 - 6 =$
$6 \times 3 =$	$6 \times 3 + 2 =$	$9 \times 2 + 2 =$
$7 \times 2 =$	$7 \times 2 - 5 =$	$9 \times 2 - 9 =$
$8 \times 2 =$	$7 \times 2 + 5 =$	$10 \times 2 - 7 =$
$9 \times 2 =$	$8 \times 2 + 3 =$	$10 \times 2 - 12 =$
$10 \times 2 =$	$8 \times 2 - 9 =$	$10 \times 2 - 15 =$

3.

12 հատ մեկ-կողեկանոց վերցրե՛ք ու հավասար բաժանե՛ք	6 աշակերտի.
14 հատ մեկ-կողեկանոց	7 աշակերտի.
16 հատ մեկ-կողեկանոց	8 աշակերտի.
18 հատ մեկ-կողեկանոց	9 աշակերտի.
20 հատ մեկ-կողեկանոց	10 աշակերտի.

4. Հաշվեցե՛ք.

$$12 : 6 = \quad 6 \times 2 = \quad 8 \times 2 =$$

$$18 : 6 = \quad 12 : 6 = \quad 16 : 8 =$$

$$14 : 7 = \quad 5 \times 3 = \quad 9 \times 2 =$$

$$16 : 8 = \quad 18 : 6 = \quad 18 : 9 =$$

$$18 : 9 = \quad 7 \times 2 = \quad 10 \times 2 =$$

$$20 : 10 = \quad 14 : 7 = \quad 20 : 10 =$$

5. Գրեցե՛ք ու հաշվեցե՛ք.

$$12:6+13= \quad 16:2-7= \quad 3 \times 5:3= \quad 16:4 \times 5=$$

$$12:6+9= \quad 16:8+14= \quad 18:9 \times 10= \quad 2 \times 9:6=$$

$$14:2+8= \quad 18:2-6= \quad 5 \times 4:10= \quad 14:7 \times 4=$$

$$14:7+15= \quad 18:9+9= \quad 6 \times 2:6= \quad 12:3 \times 5=$$

6. Կորեցե՛ք այսպիսի քարտեր

2

 և

4

 և

շարժելով դասարկ քառակուսիների վրայով հաշվեցե՛ք.

$$4 : \boxed{} \times 9 =$$

$$12 : \boxed{} \times 3 =$$

$$20 : \boxed{} \times 2 =$$

$$8 : \boxed{} \times 5 =$$

$$16 : \boxed{} \times 2 =$$

7. Կոոպերատիվում վաճառվում են.

Նավթ	12	կոպեկ (կիրոգրամը)
Լուցկի	15	կոպեկ (տասնչակը)
Աղ	10	կոպեկ (կիրոգրամը)
Ծրար	2	կոպեկ (հատը)
Թուղթ	8	կոպեկ (4 թերթը)
Տետր	5	կոպեկ (հատը)
Մատիտ	10	կոպեկ (հատը)
Թանաքաման	5	կոպեկ (հատը)
Թանաք	18	կոպեկ (սրվակը)
Սոսինձ	12	կոպեկ (սրվակը)
Գրչածայր	2	կոպեկ (հատը)
Վրձին	6	կոպեկ (հատը)

Վերևի նյութերից ի՞նչ կարելի չե առնել 19 կոպեկով:
Վճրն ավելի արժե, մի սրվակ թանաքը, թե՞ 5 դր-

չածայրը:

Ի՞նչ կարժենա 2 տետրը և 4 ծրարը.

Ինչքան արժե 10 թերթ թուղթը:

Մի սրվակ սոսինձը քանի՞ անգամ թանկ է վրձինից:
Քանի՞ տետր կարելի չե գնել մի տասնյակ լուցկու-

արժեքով:

20 կոպեկով վճարքան թանաք և գրչածայր կարելի
յի դնել

Քանի՞ թանաքաման կարելի յի դնել 15 կոպեկով:

2 մատիտի արժեքով քանի՞ կիլոգրամ աղ կարելի յի
դնել

Մի տետրը և մի մատիտը թանգ արժեն, թե՞ մի կի-
լոգրամ նավթը:

8. Ողավելով վերևի թվերից՝ կազմեցե՛ք խնդիրներ:

9. Կազմեցե՛ք թղթի, մատաի, տետրի և գրչածայրի
արժեքների գիտելրամը, ողավելով վերևի թվերից:

10. Աշակերտը գնեց 2 գունավոր մատիտ հատը 9
կոպեկով և մի գրչածայր ու այդ բոլորին վճարեց 20 կո-
պեկ: Վճարքան արժեքը գրչածայրը:

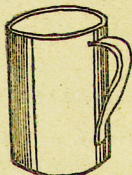
11. Ստաբրաթից պատրաստեցե՛ք 1, 2, 3, 5, 10,
15, 20 կոպեկանոցներ և առանձին-առանձին տեղավո-
րեցե՛ք փոքրիկ արկղերում:

Ձեզնից մեկը հերթով թող դանձապահ լինի. ապա
յուրաքանչյուրը վերցնում էք 10, 20 կամ 15-կոպեկա-
նոց և մեկ-մեկ մոտենում դրամարկղին ու մանրում ձեք
աւնեցած դրամը, հետևելով, Վոր դանձապահը չսխալվի:

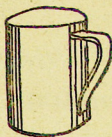
Կարող եք և հակառակն անել—առաջ մանր դրամ և
ստանալ 10, 20 կամ 15-կոպեկանոց:

Լ Ի Տ Ր

1. Ինչո՞վ են չափում կաթը, ձեթը, գինին և մյուս հեղուկները:

1 ԼԻՏՐ

$\frac{1}{2}$ ԼԻՏՐ

2. Մի լիտր մաքուր ջուրը մի կիլոգրամ է: Չափե՞ցե՞ք մի լիտր ջուր ու կշռեցե՞ք:

3. Նավթամանուկ կա 16 լիտր նավթ. քանի՞ ուր կըավականացնի, յեթե որական գործ ածենք 2 լիտր:

4. Սենյակի ծաղիկները մի անգամ ջրելու համար հարկավոր է 3 լիտր ջուր: 12 լիտրանոց դույլի ջրով քանի՞ անգամ կարելի կլինի ջրել ծաղիկները:

5. Կոֆե որական տալիս է 8 լիտր կաթ. քանի՞ լիտր կաթ կտա 2 որում:

6. Նավթի լիտրը վաճառվում է 12 կոպեկով: Ի՞նչ արժե $\frac{1}{2}$ լիտր նավթը:

7. Կաթի լիտրն արժե 20 կոպեկ. վճրքան արժե $\frac{1}{2}$ լիտր կաթը:

8. Գտե՛ք անհայտ թիվը.

12 : X = 6	12 : X = 4	12 : X = 3
16 : X = 8	14 : X = 2	16 : X = 4
15 : X = 5	15 : X = 3	20 : X = 5
18 : X = 2	18 : X = 9	18 : X = 2

9.

X : 2 = 8	X : 5 = 3	X × 3 = 12
X : 4 = 4	X : 2 = 7	X × 4 = 16
X : 3 = 4	X : 2 = 9	X × 6 = 12
X : 4 = 3	X : 6 = 3	X × 8 = 16

ՀԱՌՄԵՅԱԿԱՆ ԹՎԱՆՇԱՆՆԵՐ

Բացի մեր սովորած թվանշաններից, գործ են ածում նաև հռոմեական թվանշաններ: Ահա մեր սովորած թվանշանները, սրանց տակն ել՝ հռոմեականը.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII

1. Տեսա՞րու՞մ կարգով գրեցե՛ք հռոմեական թվանշանները I-ից մինչև XII-ը:

Այս թվանշաններով հիմա նշանակու՞մ են կարգերը.

I	սոաջին
II	յերկրորդ
III	յերրորդ
IV	չորրորդ

V	հինգերորդ
VI	վեցերորդ
VII	յոթերորդ
VIII	ութերորդ
IX	իններորդ
X	տասերորդ
XI	տասնմեկերորդ
XII	տասներկուերորդ

Ամսվա անունը գրելու փոխարեն շատ անգամ գրում են այդ ամսվա կարգը՝

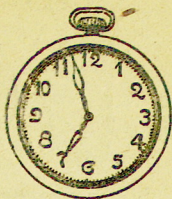
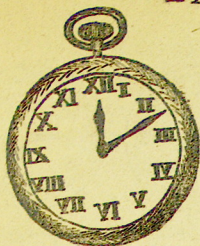
Ամիսների կարգն այս ե.

Հունվար	I	Հուլիս	VII
Փետրվար	II	Ոգոստոս	VIII
Մարտ	III	Սեպտեմբեր	IX
Ապրիլ	IV	Հոկտեմբեր	X
Մայիս	V	Նոյեմբեր	XI
Հունիս	VI	Դեկտեմբեր	XII

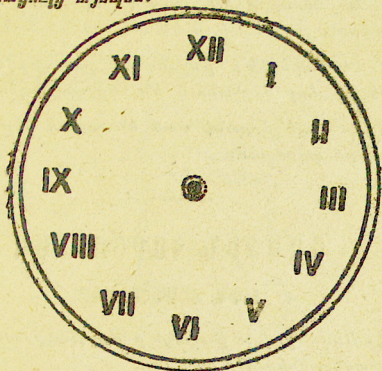
Նշանակենք, որինակ՝ մայիսի 16. գրում են այսպես՝ 16/V.

2. Ապրիլը, ոգոստոսը, նոյեմբերը, մարտը վճի ամիսներն են:

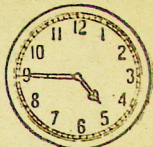
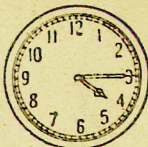
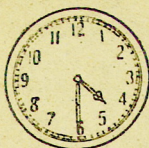
3. Նշանակենք՝ քապրիլի 15-ը, նոյեմբերի 7-ը, դեկտեմբերի 12-ը:

4. Սովորաթղթից պատրաստեցե՛ք ժամացույցի շրջան և վրան նշանակեցե՛ք I-ից մինչև XII: Պատրաստեցե՛ք նաև յերկու սլաք և ամրացնելով շրջանին՝ կառուցե՛ք ժամացույց ախպես:

5. Ժամի քանինն է.

6. Ձեր պատրաստած ժամացույցի սլաքները դասավորեցե՛ք այնպես, Վոր ցույց տա ժամի 6-ը, 8 և $\frac{1}{2}$ -ը, 12-ը, 3 և $\frac{1}{2}$ -ը:

7. Հարմարեցրե՛ք՝ ինչպես են սլաքները դասավորված լինում, յերբ սկսվում են ձեր պարապմունքները:

8. Հարմարեցրե՛ք՝ ինչպես են դասավորված լինում սլաքները, յերբ վերջանում են ձեր պարապմունքները:

9. Հաշվեցե՛ք՝ քանի՞ ժամ են տևում ձեր պարապմունքները դպրոցում:

ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՐՅՈՒՐԱԿ

ԼՐԻՎ ՏԱՄՆՅԱԿՆԵՐ

1. Մեղանի վրա թափեցե՛ք լուցկիներ, ապա կապե՛ք թե՛ք տասնյակներով:

2. Մեկ տասնյակը քանի՞ լուցկի յե:

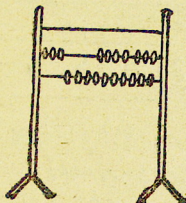
3. Յերկու տասնյակը քանի՞ լուցկի յե:

4. 2 տասնյակին ավելացրե՛ք 1 տասնյակ լուցկի:
Քանի՞ տասնյակ յեղավ:

- 3 տասնյակին ասում են յերեսուն
- 4 տասնյակին քառասուն
- 5 տասնյակին հիսուն
- 6 տասնյակին վաթսուն
- 7 տասնյակին յոթանասուն
- 8 տասնյակին ութսուն
- 9 տասնյակին իննսուն
- 10 տասնյակին հարյուր

5. 10 կոպեկանոցներով համըե՛ք մինչև հարյուր և սուր յեա համըե՛ք:

6. Տասնյակներով համըե՛ք մինչև հարյուր, առանց իրերի: Յեա համըե՛ք:

Համըիչի վրա դրած և 3 տասնյակ. վճիռ լարին և դրված:

Ներքևից յերկրորդ լարը տասնյակներինն և:

7. Համըիչի վրա դրե՛ք 9 տասնյակ. դե՛ք 6, 4, 8 տասնյակ:

8. Գրեցե՛ք տասնյակները թվանշաններով.

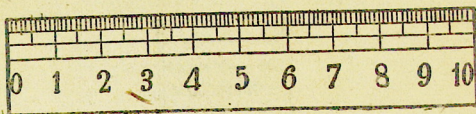
Յերեսուն 30	Յոթանասուն 70
Քառասուն 40	Ութսուն 80
Հիսուն 50	Իննսուն 90
Վաթսուն 60	Հարյուր 100

9. Կարդացե՛ք ալս թվերը.—30, 60, 70, 100, 90, 80, 50, 20, 40:

10. Տետրում կարգով գրեցե՛ք բոլոր տասնյակները մինչև 100:

11. Համրիչի վրա գցե՛ք 20. գրեցե՛ք այդ թիվը տետրում:

12. Համրիչի վրա գցե՛ք 80, 60, 90, 40. գրեցե՛ք այդ թվերը տետրում:

10 սանտիմետր

13. Մետրի վրա ջուլյ տվե՛ք տասնյակները մինչև 100:

14. Մի մետրը քանի՞ սանտիմետր է:

15. Թղթի մի շերտից կտրեցե՛ք կես մետր:

16. Կես մետրը քանի՞ սանտիմետր է:

17. Թղթի ժաղավենից պատրաստեցե՛ք մետր և նշանակեցե՛ք սանտիմետրերը տասնյակներով:

18. Տեարում գծեցե՛ք մի քառակուսի, վերի ամեն մի կողմը հավասար լինի 10 սանտիմետրի:

19. Թղթից պատրաստեցե՛ք 10 սանտիմետր. կաշու-տերվ բաժանեցե՛ք սանտիմետրերի: Տեարում գծեցե՛ք մի սանտիմետր յերկարության գիծ.

10 սանտիմետրը 1 դեցիմետր է

1. Քանոնի վրա ցույց տվե՛ք 1 դեցիմետր յերկարություն: Քանի՞ սանտիմետր է այդ:

2. Հաշվեցե՛ք, թե մետրը քանի՞ դեցիմետր է:

3. Հաշվեցե՛ք, թե կես մետրը քանի՞ դեցիմետր է:

4. Տեարում գծեցե՛ք 1 դեցիմետր յերկարության գիծ:

5. Գրաստիտակի վրա քանոնի սղնությամբ գծեցե՛ք 3 դեցիմետր յերկարության գիծ:

6. Փայտից կտրեցե՛ք 1 դեցիմետր յերկարության ձող:

ԳՈՒՄԱՐՈՒՄ ՅԵՎ ՀԱՆՈՒՄ

1. Հաշվե՛ք.

$10 + 10 =$	$50 + 10 =$	$20 + 20 =$
$20 - 10 =$	$60 - 10 =$	$40 - 20 =$
$20 + 10 =$	$60 + 10 =$	$30 + 20 =$
$30 - 10 =$	$70 - 10 =$	$50 - 20 =$

$30 + 10 =$

$40 - 10 =$

$40 + 10 =$

$50 - 10 =$

$70 + 10 =$

$80 - 10 =$

$80 + 10 =$

$90 - 10 =$

$90 + 10 =$

$100 - 10 =$

$40 + 20 =$

$60 - 20 =$

$50 + 20 =$

$70 - 20 =$

2.

$60 + 20 =$

$80 - 20 =$

$70 + 20 =$

$90 - 20 =$

$80 + 20 =$

$100 - 20 =$

$30 + 30 =$

$60 - 30 =$

$40 + 30 =$

$70 - 30 =$

$50 + 30 =$

$80 - 30 =$

$60 + 30 =$

$90 - 30 =$

$70 - 30 =$

$100 - 30 =$

$50 - 40 =$

$10 + 40 =$

3.

$40 + 40 =$

$80 - 40 =$

$50 - 40 =$

$90 - 40 =$

$60 + 40 =$

$100 - 40 =$

$50 + 50 =$

$100 - 50 =$

$10 + 30 =$

$40 - 30 =$

$50 - 30 =$

$20 + 20 =$

$60 - 40 =$

$30 + 40 =$

$70 - 40 =$

$10 + 50 =$

$60 - 50 =$

$70 - 50 =$

4.

$30 + 50 =$

$80 - 60 =$

$30 + 70 =$

$80 - 50 =$

$30 + 60 =$

$100 - 70 =$

$40 + 50 =$

$90 - 60 =$

$10 + 80 =$

$90 - 50 =$

$10 + 70 =$

$90 - 80 =$

$10 + 60 =$

$80 - 70 =$

$20 + 80 =$

$70 - 60 =$

$20 + 70 =$

$100 - 80 =$

$20 + 60 =$

$90 - 70 =$

$100 - 90 =$

5. Կտրեցե՛ք այսպիսի քարտեր

10	20	30
----	----	----

և հերթով շարժեցե՛ք դասարկ քառակուսիների վրայով ու հաշվեցե՛ք.

$+ 20 =$

$+ 10 =$

$+ 50 =$

$+ 40 =$

$+ 60 =$

$+ 70 =$

$+ 70 =$

$+ 30 =$

$+ 60 =$

6. Գրեցե՛ք ու հաշվեցե՛ք.

$40 + 20 - 10 =$

$60 - 40 + 20 =$

$30 - 10 + 20 =$

$40 + 50 - 20 =$

$30 + 30 - 20 =$

$30 - 20 + 10 =$

$70 - 20 + 40 =$

$30 + 70 - 40 =$

$50 + 40 - 50 =$

$50 - 30 + 10 =$

$80 + 20 - 50 =$

$40 + 60 - 50 =$

$50 - 20 + 30 =$

$10 + 50 - 40 =$

$20 + 30 - 10 =$

$90 - 50 + 60 =$

7. Կտրեցե՛ք այսպիսի քարտեր

80

90

100

և հերթով շարժեցե՛ք դասարկ քառակուսիների վրայով ու հաշվեցե՛ք.

$-20=$

$-70=$

$-60=$

$-50=$

$-70=$

$-50=$

$-10=$

$-30=$

$-70=$

8. Գարնանն առուների թմբերն ամրացնելու աշխատանքներին մասնակցում էյին III խմբից 20, իսկ V խմբից՝ 10-ով ավելի աշակերտ: Քանիսն էյին մասնակցում:

9. Կոլանտեսության այգիների վազերը բաց անելու համար առաջին որն աշխատեց 30, իսկ յերկրորդ որը՝ 20-ով ավելի մարդ: Յերկու որում քանի մարդ աշխատեց:

10. Կոլանտեսության դարնանացանի գործով զբաղված էր 30, իսկ առուներ հանելու գործով՝ 20-ով ավելի մարդ: Քանի մարդ էր զբաղված դարնանացանի և առուներ հանելու գործով:

11. Կադմեցեք խնդիրներ ձեր դյուղի կոլանտեսության դարնանացանի վերաբերյալ:

12. Կոլանտեսության մեջ աշխատում էյին հայրը, մայրը և վորդին: Մի վեցորյակում կատարած աշխատանքի համար հայրը պետք է ստանար 40 ուլրի, մայրը՝ 30, իսկ վորդին սրանց ստացածից 50 ուլրի պահատ: Վերջան պետք է ստանար վորդին:

13. Գտե՛ք անհայտ թիվը.

$X + 20 = 100$	$X - 50 = 50$	$100 - X = 40$
$X - 70 = 20$	$X + 60 = 100$	$80 + X = 90$
$X + 30 = 90$	$X - 10 = 70$	$70 - X = 50$
$X + 40 = 80$	$X + 80 = 100$	$60 - X = 30$

14. Յեւ մտքումս մի թիվ վերջրի. ավերացրի գրան 20 և ստացա 30: Ի՞նչ թիվ էյի վերջրի: Ի՞նչպես հաշվեցիք:

15. Մտքումս վերցրի մի թիվ. յերբ դրանից հանեցի 20, մնաց 30: Ի՞նչ թիվ եյի վերցրել: Ի՞նչպես հաշվեցիք:

16. Ի՞նչ թվի պետք է ավելացնեք 40, վոր ստացվի 70:

17. Ի՞նչ թվից պետք է հանեք 80, վոր մնա 20:

18. Նկարեցեք այս ձևով տետրում և աջ կողմի դատարկ վանդակում գրեցեք այնպիսի թիվ, վոր կողքի թվի հետ ստացվի 100:

10	90	70		60	
30		50		20	
40		80		90	

19. Խաղ. Աշակերտն ասում է 100-ից փոքր մի թիվ: կողքին նստած ընկերը պետք է արագ ասի այն թիվը, վորը կմնա, յեթե 100-ից հանենք այդ թիվը. որինակ՝ մեկն ասում է 40, մյուսը պետք է պատասխանի՝ 60:

Խաղացե՛ք այս ձևով:

20. Գործարանում որական պետք է պատրաստեյին

90 . Ըայց որական պատրաստում էյին 10-ով ավելի: Որական քանի՞ տրակտոր էյին պատրաստում:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒՄ ՅԵՎ ԲԱԺԱՆՈՒՄ

$$10 + 10 + 10 = 30$$

1. Քանի անգամ է կրկնված 10-ը:

2. Հաշվեցեք.

$$10 \times 2 =$$

$$20 \times 2 =$$

$$10 \times 3 =$$

$$20 \times 3 =$$

$$10 \times 4 =$$

$$20 \times 4 =$$

$$10 \times 5 =$$

$$20 \times 5 =$$

$$10 \times 6 =$$

$$30 \times 2 =$$

$$10 \times 7 =$$

$$30 \times 3 =$$

$$10 \times 8 =$$

$$40 \times 2 =$$

$$10 \times 9 =$$

$$50 \times 2 =$$

$$10 \times 10 =$$

$$60 \times 1 =$$

3. Վերևի վարժությունները գրեցե՛ք տետրում:

$$4 : 2 = 2$$

$$4 \text{ տասնյակ} : 2 = 2 \text{ տասնյակի:}$$

$$40 : 2 = 20$$

4. Հաշվեցեք.

$$20 : 2 =$$

$$100 : 2 =$$

$$40 : 4 =$$

$$40 : 2 =$$

$$30 : 3 =$$

$$80 : 4 =$$

$$60 : 2 =$$

$$60 : 3 =$$

$$50 : 5 =$$

$$80 : 2 =$$

$$90 : 3 =$$

$$100 : 5 =$$

5. Նույն վարժությունները դրեցէ՞ք տեսրում:

6. Հաշվեցէ՞ք.

$$20 : 10 =$$

$$20 : 20 =$$

$$30 : 10 =$$

$$40 : 20 =$$

$$40 : 10 =$$

$$60 : 20 =$$

$$50 : 10 =$$

$$80 : 20 =$$

$$60 : 10 =$$

$$100 : 20 =$$

$$70 : 10 =$$

$$60 : 30 =$$

$$80 : 10 =$$

$$90 : 30 =$$

$$90 : 10 =$$

$$80 : 40 =$$

$$100 : 10 =$$

$$100 : 50 =$$

$$100 : 20 =$$

$$70 : 10 =$$

$$100 : 50 =$$

$$60 : 10 =$$

$$90 : 10 =$$

$$60 : 20 =$$

$$90 : 30 =$$

$$60 : 30 =$$

$$90 : 90 =$$

$$50 : 10 =$$

$$80 : 10 =$$

$$40 : 10 =$$

$$80 : 20 =$$

$$40 : 20 =$$

$$80 : 40 =$$

$$30 : 10 =$$

$$80 : 80 =$$

$$60 : 30 =$$

7. Գրեցեք ու հաշվեցեք.

$10 \times 2 =$	$10 \times 3 =$	$10 \times 4 =$	$10 \times 5 =$
$20 : 2 =$	$30 : 3 =$	$40 : 4 =$	$50 : 5 =$
$20 : 10 =$	$30 : 10 =$	$40 : 10 =$	$10 \times 9 =$
$10 \times 6 =$	$10 \times 7 =$	$10 \times 8 =$	$90 : 9 =$
$60 : 6 =$	$70 : 7 =$	$80 : 8 =$	$90 : 30 =$
$60 : 10 =$	$70 : 10 =$	$80 : 10 =$	$10 \times 10 =$
			$100 : 10 =$

8. Գրեցեք ու հաշվեցեք.

$20 \times 2 =$	$20 \times 3 =$	$20 \times 4 =$	$20 \times 5 =$
$40 : 2 =$	$60 : 3 =$	$80 : 4 =$	$100 : 5 =$
$40 : 20 =$	$60 : 20 =$	$80 : 20 =$	$100 : 10 =$
$30 \times 2 =$	$30 \times 3 =$	$40 \times 2 =$	$50 \times 2 =$
$60 : 2 =$	$90 : 3 =$	$80 : 2 =$	$100 : 2 =$
$60 : 30 =$	$90 : 30 =$	$80 : 40 =$	$100 : 50 =$

9. Դպրացի պարտեզի 3 շարքում 80 տունի տնկեցին. առաջին շարքում՝ 20, իսկ մյուս յերկու շարքում՝ մնացած տունները հավասարապես: Քանի՞ տունի տնկեցին յերկրորդ և յերրորդ շարքերից ամեն մեկում:

10. Տնկիներին 40-ը թթենի յեր, դրանից 10-ով պակաս՝ տանձենի, մնացածը՝ խնձորենի: Քանի՞ն էր խնձորենի:

11. Պարտեզի յերկարությունը 90 մետր է, իսկ լայնությունը՝ 3 անգամ պակաս: Քանի՞ մետր է պարտեզի լայնությունը:

12. Պարտեզում ծաղիկներ ի համար 10 մարդ պատ-
րաստեցին և յուրաքանչյուրում սածիլեցին 10 ծաղիկ:
Քանի ծաղիկ սածիլեցին:

Խաղ. — Ուսուցիչը մի թիվ է ասում—որինակ՝ 15.
աշակերտները մտածում և ասում են այնպիսի որինակ-
ներ, վորոնց պատասխանը տալիս է այդ թիվը:

Գրեցե՞ք ու հաշվեցե՞ք այս որինակները, վոր լավ
խաղաք:

15 =	18 =	100 =	60 =	20 —
<u>10 + 5</u>	<u>10 +</u>	<u>20 +</u>	<u>30 +</u>	<u>100 —</u>
5 + 10	9 +	70 +	20 +	90 —
6 + 9	12 +	40 +	50 +	70 —
9 + 6	15 +	30 +	40 +	50 —
7 + 8	13 +	90 +	10 +	80 —
8 + 7	5 +	50 +	60 +	60 —
12 + 3	6 +	80 +	100 —	12 +
3 + 12	11 +	60 +	90 —	17 +
20 — 5	20 —	10 +	80 —	13 +
19 — 4	19 —	10 ×	70 —	4 ×
18 — 3	2 ×	20 ×	10 ×	10 ×
17 — 2	3 ×	50 ×	20 ×	5 ×
16 — 1	9 ×	2 ×	30 ×	2 ×
3 × 5	6 ×	70 +	90 —	80 :
5 × 3	14 +	40 +	30 +	100 :

1. Կոլտնտեսութիւնն ուներ 20 ձի, դրանից 5 անգամ ավելի՝ կով և կովերից 2 անգամով պակաս՝ լեզ: Քանի՛ կով և քանի՛ յեղ ուներ:

2. Մեքենա-տրակտորային կալանի տրակտորներից 20 աշխատում էլին կոլտնտեսութիւնների դաշտերում, իսկ դրանից 2 անգամ պակաս տրակտորներ էլ աշխատում է-յին խորտնտեսութիւնում: Քանի՛ տրակտոր ուներ մե-քենա-տրակտորային կալանը:

3. Փայտամշակման գործարանում որական պատրաս-տում էլին 30 պահարան, դրանից լերեք անգամ ավելի՝ սեղան և սեղաններից 10-ով ավելի՝ աթոռ: Որական քանի՛ աթոռ էլին պատրաստում:

4. Դպրոցից գործարան գնացին առաջին վեցորդա-կում 30, իսկ լերկորդ վեցորդակում՝ 2 անգամ ավելի աշակերտ: Յերկու վեցորդակում քանի՛ աշակերտ գնաց գործարան:

5. Դպրոցի արհեստանոցում կար 10 ձեռքի սղոց, դրանից 10-ով ավելի՝ խարտոց և խարտոցներից էլ 20-ով ավելի՝ մուրճ: Քանի՛ մուրճ կար:

6. Քաղաքի փողոցներից մեկում՝ լուսավորելու հա-մար՝ դրված էր 60 լապտեր, իսկ մյուսում՝ 2 անգամ պա-կաս: Յերկու փողոցում միասին քանի՛ լապտեր էր դրված:

7. Կոոպերատիվն ստացավ 80 վերարկու. առաջին տրն անդամներին վաճառեց դրա $\frac{1}{4}$ մասը: Քանի՛սը մնաց:

8. Մերձքաղաքային տնտեսութիւնը ցանեց 40 կի-լոգրամ սոխի սերմ և 30 կիլոգրամով պակաս՝ պտիդորի սերմ: Ինչքան սերմ ցանեցին:

9. Կարի գործարանն որական պիտի կարեր 70 վերարկու, բայց առաջին ամսում որական 10-ով ավելի կարայ, իսկ յերկրորդ ամսում՝ առաջի ամսվանից որական 20-ով ավելի Յերկրորդ ամսում որական քանի վերարկու յեր կարվում:

10. Բանվորական թաղամասում կառուցված նոր տներից առաջինն ունեւր 100 սենյակ, յերկրորդը՝ դրանից 20-ով պակաս, իսկ յերրորդը՝ 10-ով ավելի յերկրորդից: Քանի սենյակ ունեւր յերրորդ տունը:

11. Մի գուղւմ անցալ տարի կար 80 անդրապետ, իսկ հիւմ՝ 4 անգամ դրանից պակաս: Քանի անդրապետ դրապետ զարձան մի տարում:

12. Մի բանվորական շենքի կառուցման վրա աշխատում եյին 40 վորձնադիր, դրանցից 30-ով ավելի՝ սեւադործ բանվոր, իսկ վերջիններիցս 50-ով պակաս՝ հլումս: Քանի հլումն եր աշխատում:

13. Տան առաջին հարկում բնակվողների թիւն 80 եր, յերկրորդ հարկում՝ դրանցից 20-ով պակաս, իսկ յերրորդ հարկում՝ յերկրորդից 2 անգամ պակաս: Յերրորդ հարկում բնակվողների թիւը վճրբան ելի:

14. Քաղաքի № 1 փողոցի սալահատակման վրա աշխատում եյին 100 քանվուր, № 2 փողոցի վրա՝ առաջինից 5 անգամ պակաս, իսկ № 3 փողոցի վրա՝ յերկրորդից 4 անգամ ավելի: № 3 փողոցի սալահատակման վրա քանի քանվուր եր աշխատում:

15. Կոլանտեսության նոր կառուցված դռներից առաջինում տեղավորվում եր 60 յեղ. յերկրորդում՝ դրանից 30-ով ավելի կով, իսկ յերրորդում՝ յերկրորդից 3 անգամ պակաս: Յերրորդ դռում քանի կով եր տեղավորվում:

16. Աշկոտլի համար գնեցին 50 ուռլլու տետրեր և 40 ուռլլու մատիտներ: Այդ պիտուութենքերից առաջին որը վաճառվեց 30 ուռլլու: Քանի ուռլլու տետրեր ու մատիտներ մնացին աշկոտլում:

17. Դպրոցն ուներ 2 փեթակ. յուրաքանչյուր փեթակից ստացվեց 50 կիլոգրամ մեղր: Ստացված մեղրը քանի որ կրավարարի, չեթե նախաճաշին աշակերտությանն սրահան տրվի 5 կիլոգրամ մեղր:

18. Դպրոցի առաջին խմբերից մեկն ուներ 50, իսկ մյուսը դրանից 10 ուռլլով պակաս փոխառության տոմսեր: Յերկու խմբերը միասին քանի ուռլլու փոխառության տոմս ունեցին:

19. Աշակերտը փոստից գնեց 10 հատ 10-կոպեկանոց և 5 հատ 20-կոպեկանոց դրոշմանիշներ: Ի՞նչ արժեքի 10-կոպեկանոց և ի՞նչ արժեքի 20-կոպեկանոց դրոշմանիշ գնեց նա:

20. Ազնվացեղ հավը տարեկան աճում է 90, իսկ սոփորահանը՝ 70 ձու: Մի սլիոններ 2 ազնվացեղ հավ էր պահում. տարեկան քանի ձու ավելի կստանար:

1. 10 կիլոգրամ բամբակի թելից պատրաստվում է 100 մետր կտոր: 7 կիլոգրամ թելից քանի մետր կտոր կարելի լե պատրաստել:

2. 10 կիլոգրամ վոսկրից ստացվում է 6 կիլոգրամ վոսկրի ալյուր, փորը զործ է ածվում վոքսին սպարաբառնյութ: Առաջին խումբը հովաքեց 30 կիլոգրամ վոսկոր: Վերջան սպարաբառնյութ կստացվի ալդքանից:

3. Յուրաքանչյուր 4 ճագարից կարելի լե 10 կիլոգրամ միս ստանալ: Դպրոցն ուներ 40 ճագար: Վերջան միս կստացվի դպրոցի բոլոր ճագարներից:

4. Լիկկալանում սովորում ելին 20 անգրագետ և դրանցից 4 անգամ ավելի՝ կիսադրագետ: Ընդամենը քանի՞ սովորող կար:

5. Մի գյուղում առաջ գրագետ եր 100-ից 20-ը, իսկ այս տարի՝ 100-ից 90-ը: 100-ից քանիսն եր անգրագետ առաջ և այս տարի:

6. Առաջին խմբի աշակերտներն ստանում ելին 10 որինակ «Հոկտեմբերիկ», իսկ յերկրորդ խմբի աշակերտները՝ դրանից 6 անգամ ավելի: Քանի՞ որինակ «Հոկտեմբերիկ» ելին ստանում այդ յերկու խմբերի աշակերտները:

7. Դպրոցի հողամասում IV խմբի աշակերտները ցանեցին 60 կիլոգրամ գետնախնձոր, իսկ III խմբի աշակերտները՝ դրանից 2 անգամ պակաս: Քանի՞ կիլոգրամ սերմ ցանեցին 2 խմբերը միասին:

8. Դպրոցական հողամասում V խմբի աշակերտները ցանեցին 60 մարգ սածիլավոր բամբակ, իսկ IV խմբի աշակերտները՝ 3 անգամ պակաս: Ընդամենը քանի՞ մարգ բամբակ սածիլեցին այդ 2 խմբերի աշակերտները:

9. Գուղ ուղարկելու համար քաղաքի մի դպրոցի II խմբի աշակերտները հավաքեցին 20 կտոր գիրք, իսկ III խմբի աշակերտները՝ դրանից 3 անգամ ավելի: Յերկու խմբերը միասին քանի՞ կտոր գիրք հավաքեցին:

10. Դպրոցի առաջին և յերկրորդ խմբերում կար 40-ական աշակերտ: Տարեվերջին հաջորդ խմբերը փոխաւ քաղեցին 70-ը: Քանի՞ աշակերտ մնաց առաջին խմբում, յերկու մյուսում մնաց 4-ը:

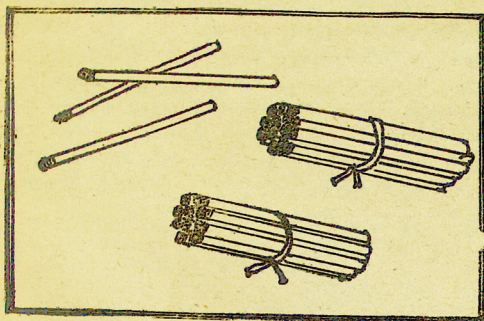
1. Լուցկիները մեկ—մեկ համընդհանրապես մինչև 50, 60, 70, 80, 90, 100:

2. Լուցկիներով յետ համընդհանրապես 50-ից մինչև 30

60		40
70		50
80		60
90		70
100		80

3. Համընդհանրապես 1-ից մինչև 100:

4. Յետ համընդհանրապես 100-ից մինչև 1:

5. Քանի լուցիկի յեք տեսնում ախ նկարում. քանի
 քանիսն յախ և քանի միավոր:

6. Նշանակեցե՛ք տասնյակները և միավորները սլու-
նակներում, այսպես.

Տասնյակ	Միավոր	
2	3	= 23

7. Կարդացե՛ք՝ 36, 43, 47, 54, 62, 67, 75, 83, 98:

8. Տույց տվե՛ք գրքի 36, 45, 58 յերեսները:

9. Գրեցե՛ք թվանշաններով—քսան մեկ, քսան չորս,
քսան հինգ, քսան յոթ, քսան յերեք, քսան վեց, քսան
ինն, քսան ութ, քսան յերկու: Կարդացե՛ք գրածներդ:

10. Գրեցե՛ք—յերեսուն յերկու, յերեսուն չորս, յերե-
սուն վեց, յերեսուն յոթ, յերեսուն ինն, յերեսուն հինգ,
յերեսուն ութ: Կարդացե՛ք գրածներդ:

11. Գրեցե՛ք—քառասուն յերեք, քառասուն հինգ,
հիսուն երկու, հիսուն վեց, վաթսուն յերեք, վաթսուն վեց,
յոթանասուն մեկ, յոթանասուն չորս, յոթանասուն ութ,
ութսուն չորս, ութսուն ութ, իննսուն երկու, իննսուն
հինգ, իննսուն յոթ, իննսուն ինն, հարյուր: Կարդացե՛ք
գրածներդ:

12. Կարդա՛վ գրեցե՛ք.

23-ից մինչև 34

35 48

40 50

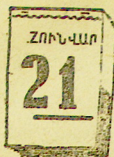
57 76

61 85

82 95

93 100

13. թղթից կտրեցեք 100 տոմս և դրանց վրա կարգով գրեցեք 1-ից մինչև 100:

14. Կարդացեք՝ ի՞նչ ե գրված պատի որացուլուն:

15. Իմացեք ձեր խմբի բոլոր յերեխաների քաշը և կազմեցեք քաշի տախտակն այսպես.

Ա. գ դ ա ն ու ն և Ա ն ու ն	Քաշը կիլոգրամներով
1. Հակոբյան Սեդա . . .	22
2. Վարդանյան Գուրգեն .	21

Կազմած տախտակը պահեցե՛ք՝ հաջորդ տարում համեմատելու համար:

16. Ձափեցեք ձեր խմբի բոլոր յերեխաների հասակը և կազմեցեք հասակի տախտակն այսպես.

Ա. գ դ ա ն ու ն և Ա ն ու ն	Հասակը սանտիմետրերով

Կազմած տախտակը պահեցե՛ք՝ հաջորդ տարում հա՛մեմատելու համար:

17. Հաշվեցե՛ք.

$20 + 6 =$	$26 - 6 =$	$60 + 9 =$	$69 - 9 =$
$30 + 5 =$	$25 - 5 =$	$70 + 5 =$	$75 - 5 =$
$30 + 8 =$	$38 - 8 =$	$80 + 4 =$	$84 - 4 =$
$40 + 7 =$	$47 - 7 =$	$80 + 9 =$	$89 - 9 =$
$50 + 9 =$	$59 - 9 =$	$90 + 2 =$	$92 - 2 =$
$60 + 3 =$	$73 - 3 =$	$90 + 7 =$	$97 - 7 =$

18. Գրեցե՛ք ու հաշվեցե՛ք.

$30 + 7 =$	$60 + 8 =$	$80 + 6 =$	$50 + 8 =$
$37 - 7 =$	$68 - 8 =$	$86 - 6 =$	$58 - 8 =$
$40 + 6 =$	$70 + 3 =$	$90 + 6 =$	$80 + 5 =$
$46 - 6 =$	$73 - 3 =$	$96 - 6 =$	$85 - 5 =$
$50 + 5 =$	$70 + 6 =$	$90 + 9 =$	$70 + 7 =$
$55 - 5 =$	$76 - 6 =$	$99 - 9 =$	$77 - 7 =$

19. Գտե՛ք անհայտ թիվը.

$40 + X = 44$	$X + 7 = 47$
$50 + X = 58$	$X + 8 = 68$
$50 + X = 56$	$X + 4 = 74$
$70 + X = 77$	$X + 5 = 95$

20. Գրեցէք ու հաշվեցէք.

$$36 = 30 +$$

$$60 = 62 -$$

$$43 = 40 +$$

$$70 = 78 -$$

$$79 = 70 +$$

$$40 = 47 -$$

$$64 = 60 +$$

$$90 = 94 -$$

21. Ծաղիկի սածիլների համար աշխատանքի սենյակում պատրաստեցէք տախտակից մի արկղ, վորի յերկարությունը լինի 38 սանտիմետր, իսկ լայնությունը՝ 8 սանտիմետրով պակաս: Քանի՞ սանտիմետր պետք է լինի լայնությունը:

22. Աշխատանքի սենյակում պատրաստեցէք 3 քանոն, վորոնցից առաջինն ունենա 40 սանտիմետր, յերկրորդը՝ նրանից 2 անգամ ավելի, իսկ յերրորդը՝ յերկրորդից 8 սանտիմետրով ավելի յերկարություն:

23. Աշխատանքի սենյակում աշակերտները պատրաստեցին առաջին որն 85 ծրար, յերկրորդ որը՝ զրանից 5-ով պակաս, իսկ յերրորդ որը՝ յերկրորդ որվանից 9-ով ավելի: Քանի՞ ծրար պատրաստեցին յերրորդ որը:

24. Մի առաջին խումբ ուներ հետևյալ իրերը.

Ան ու ն ր	Քանակը
Գիրք	45
Տետր	54
Մատիտ	80
Դրչակոթ	66
Թանաքաման . .	28
Դրչածայր	100

Կարգացէ՛ք՝ վեր իրից վերջան ուներ այդ խումբը:

25. Նույն ձևով դուք ել կազմեցե՞ք ձեր խմբի ունեցած իրերի ցուցակը:

26. Մի կոլտնտեսական ուներ 20 հավ և դրանից 10-ով պակաս սառ: Քանի՞ թռչուն ուներ կոլտնտեսականը:

27. Կոմի առաժողովյան տալիս եր 10 լիտր կաթ, իսկ յերեկոյան՝ դրանից 3 լիտր պակաս կաթ: Որական քանի՞ լիտր կաթ եր տալիս:

28. Մեքենան որական գործում ե 43 մետր կտոր, իսկ չուրսովը ձեռքով դրանից 40 մետր պակաս: Որական քանի՞ մետր կտոր եր գործում չուրսակը ձեռքով:

29. Դպրոցում կար 2 առաջին խումբ: Տարեվերջին մի խմբում պարզևատրվեցին 27 հարվածային սովորող, իսկ մյուսում՝ դրանից 7-ով պակաս սովորող: Վերջին խմբում քանի՞ սովորողի պարզևատրեցին:

ԲԱՐՈՅՔԱ ԱՅԽԱՏԱՆՔՆԵՐ

30. Մետրով չափեցե՞ք դպրոցի բակի յերկարությունը:

31. Նույն տարածությունը չափեցե՞ք ձեր քայլերով:

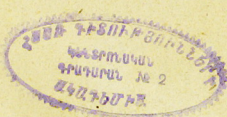
32. Աչքի չափով վորոշեցե՞ք յերկու առաքկաների հեռավորությունն իրարից: Ստուգեցե՞ք մետրով:

33. Ձեզնից մի քանիսը թող Ֆան տեղերում անշարժ, իսկ մյուսները՝ հեռանան 100 քայլ Ձափեցե՞ք քանի՞ մետր ե ձեր 100 քայլը:

34. Գետնի վրա գծեցէք քառակուսի, վորի ամեն մի կողմը լինի 1 մետր:

35. Գետնի վրա գծեցէք մի ուղղանկյուն, վորի յերկարությունը լինի 1, իսկ լայնությունը՝ $\frac{1}{2}$ մետր:

36. Գետնի վրա գծեցէք մի շրջան՝ այս նկարի ձևով:

ԳԱՍ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.

FL0004482

384,
9570'1 п.
40200 - 35 ч.

II
A 22890

МАТЕМАТИКА

1 год

гиз ССРА Эривань 1933